

Бесіда

ZARZĄD GŁÓWNY
STOWARZYSZENIA ŁEMKÓW

* * *

ГОЛОВНИЙ ЗАРЯД
СТОВАРИШЫНЯ ЛЕМКІВ

ЛЕМКІВСЬКИЙ ДВОМІСЯЧНИК * РІК ВИДАНЯ VII * Нр 5-6 (26-27) 95 * КРЕНИЦЯ - ЛІГНИЦЯ

НА ГОСТИНІ В УГОРСЬКИХ РУСИНІВ

*"Были години, мертво народжены, поламаны сны,
а і так ту сме, розсаджены в світі, дале горіме"*
(Гаврил Гаттінгер-Клебашко)

З том, зацитуваном під наголовком, прекрасном думком найбільшого сучасного поеты угорських Русинів іхал ем до Комлошкы. Поза самым крылатым провідником, мал ем гмлисте выобразыня о тій "столиці". Виділ ем ю затрачену деси посеред пушты. Но бо як інакше коярити ся може мадярске село?

Мадярске? До фраса! Адже іхаме до Комлошкы, единого на цілх Уграх захованого русиньского села. Жыют подібно ту і там Русины, але лем жменьками, по парунадпет, по пару родин. Інчы, кед приходило ся ім быти в валалику уж лем самым, втікали до Дебрепина, Мішкольца, Будапешту. А Комлошка ся заховала. Ціла. Якым способом, што їй помогло заховати ся з русиньском свідомістю? Запам'ятаймо сой того понятя - русиньска свідоміст...

На краю горызонту вказуют ся силуеты гір, мапа повідат же то Земплиньскы Горы. Але, доправды, на мапі то ниякы не горы. А ту, в непосредній стрічы, роснут і роснут. Правдивы горы. Вырастают одраз з рівнины, якбы іх дахто, дашто з превеличезного воза высыпало. Аж і виглядают як копці, як галды на Верхнім Шлеску. Лем же зеленіцькы - зелены, жывы. Сам ліс, такой сама бучына, попрелітана зрідка яворами, грабамі, липьном білом березом. Ниякых піль. З чого ту жыют люде?.. Оле, позерай, што там за ряды, такы простіцькы ряды зеленны? То не ліс, та-ж то виноградникы! З чого ту люде жыют? Вино пноот! — "Винко, винко, винко токайске", як сьпіват ся в нашій

ГАВРИЛ ГАТТИНГЕР-КЛЕБАШКО

Ні, нигда!

*Што бым мал робити?
Повідаш — тихо быти.
Ні!
Нигда!*

*Ту мам язык, вырїж го,
не зіймію ани тато!
Ні!
Нигда!*

*Выторгнеш мі серце,
Даш го до висока?
Ани товоды.*

*Ні!
Нигда!*

народній пісничці. Може она одгале до нас пришла? Адже до Токаю, — лем руку подати. Там Тиса воды з Підкарпатской Руси, спід наших Бескідів достойно несе, там... Але мы уж в Комлошці, в самым серци Земплиньскых Гір. В самым серци гір, дїлїй — што не тоты горы в першій мірі захоронили русиньску свідоміст Комлошкы?

Дорога вие ся узком ушеліном, а хыжы, здае ся, — на нас попадают. Долина розшырят ся, ушеліны, яры розходт ся променисто на выштыкы страны. Хыж штораз більше, една попри другій, густо, густо, над головом і під ногами. Выпытко обведене зеленым вишньом гір. Пелехагых од бучыны, хмільных од красы, як од винограду.

(продолжыня на сторони 9)

»Лемківска Осін« в »Рускій Бурсі«

30 вересня той осени ожыла Руска Бурса в Горлицях. По пілстолітнім смутку, выполнила ся по берегы рідным словом, пісньом, дїждала ся торжества, якого не пережыла може за своїх найліпшых рокив.

Уж од ярі, коли оддано до диспозици Стіваришыня »Руска Бурса в Горлицях будинок нашой давной Alma Mater, повіяло в ним новым духом. Люде щырого труда закотили рукавы і взяли ся до работы. Колишній шпыталь, пересякнений "запахом" медикаментів, зачал — по квантанні свѣжой фарбы — напавду пахнути смеречыном. Адже ввошла до него зо своіма сьпіваночками »Лемковина«.

В остатнім тыжни перед Лемківском Осіню панувал в Рускій Бурсі нештодений рух. Горличанкы і горличане і не лем, проводили в будинку остатню косметыку. Організаторы інсталювали выставки (аж в трьох сальях), »Лемковина« шліфувала форму. Жебы было красні — коли прийде ТОТ ден.

(продолжыня на сторони 14)

17 жолтня 1995, в 92 році жытя
одышол на вічний спочынок

ВАСИЛЬ РОМАНЯК

уродженец села Фльоринка,
найстарший мешканец Михалова
традиційні розпалюющий оген
Лемківской Ватры на Чужыні.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТ!

В смутку Родины і Шанувальників
Його народной чести лучат ся

Головний Заряд Стіваришыня Лемків
і Редакция »Бесіда«

Новини - не новини не лем з Лемковини

◆ 2 липця Папа Йоан Павел II одвиді Пряшів, в тым грекокатолицкій кафедральній храм Св.Йоана Крестителя. Папі товаришыл в молитвах Єпископ Ян Гірка.

◆ 7 липця в Вербасі (Югославія) з нагоды 50-ой річннці побіды над фашизмом президент Російской Федерациі Борыс Єльцин через представительство одзначыл 12 борців - ветеранів. Серед них нашло ся аж трьох Руснаків: Славко Ната, Владо Молнар і др Михал Колошняй.

◆ 29 липця в Радошні мала місце урочыстіст посьвячєня одновленого цмонтера з I світової війны. З нашої страны церемоніи проводили: капелян ВП о. мір Васильій Галчык і о. декан Володимир Канюк. Подібна урочыстіст мала місце в Грабі 3 вересня.

◆ 6 серпня традиційні організувано в Лемко-Резорті (Монров - ЗСА) Талергофскій Ден. Памят талергофців вшанувано почынаючы Службом Божом, яку одправил о. Йоан Негребецкій.

◆ 11 серпня в Рускым Керестурі сформувано Штаб Помочы Выселєнцям, офірам хорватского воєнного террору. Во виштыкых місцях свого прожываня тамтышні Руснакы організуют поміч, в тым і приймают выселєнців до своїх домів.

◆ 17 серпня в Дюрдьові коло Нового Саду наступило офіційне одкрытя музею «Руска Олдога». Представитель СЛ підчас III Світового Конгресу Русинів одвиді музей, тоту важну культурну установу наших братів Руснаків Войводины.

◆ 20 серпня в Біловежы коло Бардийова съвяткувано 640-у річннцю першой писаной відомости о селі. Одкрыто памяткову таблицю в русиньскым языку в чест Будителів Александра Духновича і Александра Павловича, які в своїм часі справували там обовязкы душпастьрів.

◆ 27 серпня в Лемко-Парку в Монров проходыл уж XXVII Лемко Фестиваль. Од артыстычній стороны не был імпонуючий, але публіка зышла ся громаді і бавила весело.

*Послухайте виштыкы люде
лемківского роду —
хто в тым краю рідным, бідным
каламутит воду.*

*Послухайте, може ся вам
придаст того в біді,
може навчыт шанувати
братів і сусідів.*

(Амроз)

МІСЦЕ ДЛЯ РЕФЛЕКСИЙ

*Кед позерам на діяна Тых
нашых Руснаків, здає ся мі же ся
мі здає. Выобразте сой лем:*

*Уж піл рока в нашій коханій
Рускій Бурсі в Горлицях, не ле-
жат хворы (был там шпыталь),
уж піл рока гопкают там і цуп-
кают молоды здоровы Руснакы,
сьпівають на полны груди і гра-
ют на цілого смыка нашы рідны
сьпіваночки, а...*

*Но, ні! Не хце ся вірити. Дру-
гы нашы Урснакы пишут до
Найвыжшого Суду з Варшаві —
жебы ім оддал Руску Бурсу, бо
там лежат хворы, а не повинни
там лежати, бо ся уж дост
належали.*

*Я так думам — же ім нале-
жыт запропонувати полежати
сой в Бурсі на новых, куплєных
для бурсаків постелях. Може ім
перейде.* (ПеТро)

Новини - не новини не лем з Лемковини

◆ 6 вересня в Горлицях празднувано першу річннцю канонізації Священномученика Максима. Вечером в Дворі Карвациянів одкрыто дєдикувану Лемковині выставу «Єдно Серце» авторства Віктора Сандовича. (чытай допис на сторони 5)

◆ 13 - 17 вересня в Снині проходыл II Малярскій Фестиваль, якіи скликал вельох выдатных творців зо Словації і споза границ. В жыттю фестивалю мали свій видный вклад і Руснакы.

◆ 23 вересня в Пітсбургу (Пенсильвенія) проходыл II Русиньскій Ден, нове велике свято американьскых Русинів. Окрем выступів і забав нашол ся і час на науковий выклад выдатного генеальога Тома Петерса.

◆ 29, 30 вересня і 1 жолтня проходили центральны съвяткування 250-ой річннці переселєня ся Руснаків до Югославіи. На съвяткування до Руского Керестура запрошений был Ансамбль «Лемковина». Выїзду не зреализувано, бо ниякій провізник не погодил аж і за подвійну ціну выконати потрібной услуги.

◆ 30 вересня в будинку Руской Бурсы в Горлицях організувано III Лемківску Творчу Осін. Учас брали писменникы і маляре з Польщы, Словації і Украйны, як тіж важны, достойны Гості, представникы найвыжшых адміністраційных та науковых установ нашої державы (чытай допис на сторонах 1/14).

◆ 20-21 жолтня в Гожові Великопольскым лемківска православна громада уряджала урочыстіст посьвячєня новой церкви. Чыну посьвячєня доконали: Блаж. Васильій Митрополита Варшавскій, Преосв. Адам Єпископ Перемышльско - Новосандєпскій, Преосв. Єремія Єпископ Вроцлавско-Щєцинскій і Преосв. Авель Єпископ Холмско-Люблинскій.

◆ 21 жолтня в Рускым Керестурі одкрыто памятник Гавриіла Костельника, великого вітця одроджєня блуваньскых Руснаків. Памятник одкрыто при нагоді посьвяченой Будитєльови II Костельниковой Осєні.

**ІВАН ДАНИЛОВИЧ
— КОРЫТНЯНСЬКИЙ**

Спосеред творців епохи будителів такої нияк незнане є нашому лемківському середовищу імя Івана Даниловича - Корытнянського, якого сотну річницю смерті обходимо того рока. По Духновичу, він од нова підняв потребу розвивання народного духа за помочом театру. Акуратні в році смерті свого великого попередника - 1865 - поставлено на сцені його штуку *Родинний праздник*.

Вродился Іван Данилович-Корытнянський в Стражськым коло Михаловець в 1834 році. Вчыл ся м.ін. в Ужгороді, Кошыцях і Відні, де в дост міцным на тот час русинськым середовищу сформував ся його патріотизм. Од 1862 рока працювал в канцелярії ужгородского єпископства. Під пресийом єпископа Паньковича (1867-74), завзятого мадярона, лишыл свої давны переконання. І хоць по смерті свого і народу давителя опамятав ся, його колишні одноумці, приятелі не до кінця пробачили му тамто похолзніня. До кінця жытя занимал ся публіцистиком і перекладами.

В комедії *Родинний праздник* Данилович піднімає проблеми тодышньої інтелігенції. В особі Чумакова критикує запродавство, ганблїня власного народу. Та вшытко кінчыт ся гелпі-ендом. Чумаков під діяньом той найміцнішой зброї, яком є любов до дівчате, перераджат ся в одданого патріоту. (м)

Іван Данилович-Корытнянський

РОДИННИЙ ПРАЗДНИК

Комедия в штырьох діях

Дія перша

Явлїня 1

Чумаков (сам в своїй кімнаті): Як маркітно... (зіват) Такої смерт. Згэгнути прийде од того браку занятя... Гм, гм, гм. До газдівства ніт охоты, дичыну єм дочыста выстрїлял... Што же робити?! Ех, закурю, кед пришло самому сідити. Най хоць дым мя окружат.(закурьює цигаря) А, заправды! Чом мі той нocy такы марницї ся снїли? Покійний отец мій явл ся во сні і дудрал жебым ся женїл. Марницї (кладає цигаря на стіл). Мати моя — приймні ся признати — то была розсудна жінка. Правда, дакус остра, та зато яка мудра! Цїлком взяла верх над покійным нанюськом, і кед бы так перед часом не зышла з той земличкы, та покійний, абсолютні, обрюк бы ся для ней і од своїх переконань і од мерзенного назвиска Чумаков. Жаль, жаль! Та, доправды, што то за званя Чу-ма-ков!? Ци не звучнійше Чомакови (Ссотакову)? Дїдови, котрий дячком был на Маковици, тото назвиско Чумаков якраз пасувало, та мї!.. мї — дідичови!.. оно уж нияк ся не годит.

Явлїня 2

(Тот же і слуга Михайло)

Михайло: Дячок Никифор просит ся до вашого благородія.

Чумаков: О чым то такым він хоче бесїдувати?

Михайло: Не зьвідал єм ся.

Чумаков: Най ввойде. (до себе) От, і маш забаву!

Явлїня 3

(Никифор, входить кланяючы ся)

Чумаков: Витайте, Никифор, з чым добрым?

Никифор: Прошу ласкы, як сво-

го милостивого пана, примірно, аз, по перше, на ужыток желаю вам доброго полуднуваня, примірно речы — апетиту.

Чумаков: Та, дякую красні... а по-друге?

Никифор: А по-друге, примірно речы, аз придох до вас з просьбом, милостивий судар мій, ізвольте лем послухати, от в чым діло.

Чумаков: А в чым? Лем коротко і ясно.

Никифор: Та, уж како ваша милост ізеволит, тако будет. (кашле) Дїло оне так было... Заправды... оне... ах, одкале бы то зачати? Так то было... Тамтой осени, як бы вчерашній ден, так приведох собі в памят, примірно речы, 9-го септембрия по нашому, такої на 9-го, в предвечерис святых мучениц Минодоры, Митродоры і Нимфодоры... — Прощу ласкы выслухати — нача лягти скверно грубий, за памяти не виданий, примірно речы, злива, а не дощ... Падаше в єдну ноч, како падаше во время оно Ноеве, і аз ничого не рекох, падаше в другу ноч, аз мало внимах, но зато, примірно речы, ничого не рекох, падаше в третю ноч, аз і тогды... Та уж тогды вшытко пізно было. На ріках наших умножыша ся воды зіпо і нападоша волнїя їх на мой вертоград, како нападоша на землю ізраїлеву Филїстеїв і Медіанїтів, і побраша, примірно речы, власноручно выплетене огорджыня мое, і однесоша єго на загороду жыда нашого, примірно речы, Чмуля!

Чумаков: Но, і што же?! Жыд не хоче вам його вернути, ци што?

Никифор: Господи, сохранишы і соблюдешы нас, примірно речы, не в тым діло, а прошу выслухати.

Чумаков: Як видите, я слухам вас, але не розпросторонюйте ся до потопу сьвіта, а без овиваня впустте ся до самого діла.

Никифор: Уж когда чловец, примірно задумує предложити діло, да не жалує ваша милост учено-

го дякієсого слова

Чумаков: Но, добрі уж, добрі, — та не знам о што вам іде. Никифор, ради Бога, не мучте ся по книжньому, а представте діло простым словом, як оно ест.

Никифор: Аще соізволисте, і не погнівате ся тым, да будет по словесам вашим... Я до вас з просьбов: дал вам Господ некусіцька ліса, гардого ліса, не пожалуйте дякови Никифорови на нове огороджыня, примірно речы, пару фуручок голузя, най бы і березового...

Чумаков: Ба-ба! Де же вы — Никифор, на загнали ся розумом? Адже я не покровитель, не патрон вашой парафії. Ні, не можу, не повинен ем, не пасує! Но, дайме нато, з ласкы — то уж бы было інче діло. Та при чым ту ласка? Чым вы ся мі прислужате? Кед бы лем хоц школяре вчыли ся дачого з мойой рекомендації, то уж была бы інча справа, — а так за дармо не можу, не згідний ем. Кед бы хоц гимн сьлівати знали...

Никифор: Гимн? Гимн? Знают штоси такє, присям Богу, знают! Не я, што правда, але Онуфрій Шерпень в дни Сьвятого Воскресенія навчыл іх. О! Діти прекрасні сьлівають гимн!

Чумаков: Што же сьлівають?

Никифор: Як то што — гимн «Боже, Франц Йосифа Царя...»

Чумаков: Прекрасно, прехвальна, але ест ішчы і інчий гимн.

Никифор: Інчий?

Чумаков: Так, мам на думці гимн отечества.

Никифор: Благородний добродію мій, вы, быти може, мыслите о пісні «Я Русин был, есм і буду»?!

Чумаков: (до себе) Ех! Нес з кым бесідувати! (явні) Так, едним словом, вы недостойны мойой жычливости! (до себе) Што бы ту выдумати? Ци не позбыткувати ся над дзядовином? (явні) Но, любезний мій Никифоре, кед выкажете ся дачым чесным, дайме на то, будете просити голузя по мадярскы, або

по німецкы, то я одраз дам вам асигнацію. Но і — як?

Никифор: Присям Богу, не гну! Ани сто фур березины мя не навчыт... Старий бортак...

Чумаков: Та вчыли сте ся деси учительства.

Никифор: Геї! Примірно речы, в Повчанскым Монастырі, за шист місяци, без цілу зиму...

Чумаков: Но, і як же вы, Никифор, не навчыли сте ся там по мадярскы?

Никифор: Ах... Навчыл ем ся!.. Але, не вправляючы ся, забыл ем ешытко дочыста...

Явліня 4

(Попередні і Василь Коропкін, вихователь в графскым дворі)

Коропкін: (входячы) Кланям ся. Моя вам пошана! Подумайте лем, за яком чудном причыном пришло ся мі витати ся з вами. Хлопчыско Фрідріх обжер ся вечерьом, нездобріло ся му, і ей высокіст графыня не позволила му вчыти ся.

Чумаков: Барз ем рад ваший візыті. Витайте Василю, сідайте прошу. (до Никифора) Никифор, вы ідете домів з добром надійом, уж я ся постарам, ешытко добрі буде.

Никифор: Покірно вам дякую, Боже ты мій! Яка же доброта, такой нянюсьо, а не што-небуд друге. (выходит)

Явліня 5

Чумаков: От, дякови взяла вода огорожу і биє челом жебы му дріботы з ліса дати. Але прошу, сідайте. Як зо здоровльом графа? Ци не думат іхати дагде на мінеральны воды?

Коропкін: Не перечул ем, — та...

Явліня 6

(Попередні і Никифор)

Никифор: (вертаючы ся) Ой, Боже, Боже, найголовніше старий

бортак, забыл ем повісти. Не погнівайте ся на мене, пане мій! Господи, жебы то так было!

Чумаков: Но, а о чым сте забыли, Никифор?

Никифор: Што тіж бабиско мое не выдумало, будучы она родом, примірно речы — як і вы — з Маковиці. Іди, Никифор — повідат — до нового пана, присям Богу, то сын Чумакова і, примірно речы, він приходит ся нам родина по бабі; от о чым старовина поплітат?!

Чумаков: (встечений) То гыдота, то мерзота, то незнісне грубянство... Ано — выносте ся!.. (вказує на двері, дзвонит) Ей, Михайло!

Явліня 7

(Чумаков, Коропкін і Михайло)

Михайло: До услуг.

Чумаков: Псы гончы ес накормил?

Михайло: Ніт, та ішчы час...

Чумаков: (хватат Михайла за уxo) Ішчы час, ішчы час? Маш го ту! Ішчы час...

Михайло: (до себе) Мі ся дістало, на мі ся змогло... Уж така служба (выходит).

Явліня 8

Чумаков: Підлота нестерпна, лін, спит од рана до вечера, аж му очы позаходили. Кілко той роботы має. Стрільбы почыстит, псы накормил, цигарів скрутит. І до того треба погаляти. Ішчы час...

Коропкін: Зо службы всяди незадоволены. В графскым дворі гурма челяди: Гнат комірник, Гарасим льокай, Іван, льокай, Андрийко молодший льокай — а розкажеш «Гарасиме, ід-ле там», — «ні, — одповіст, — то не мое діло, прошу розказати Іванови». Іван гварит: «То Гарасима діло».

Чумаков: Лишме тото! То дурниця, недостойна нашой дискусії, позвольте закурити, та по бесідувати о дачым інчим.

ЄДНО СЕРЦЕ

Представившы зміст на по-выжшій репродукції — афішы, неє уж потребы писати: што, де, коли і кым роблене было. Та не годен лишыти без слова тоту значучу подію в сучасным нашым культурным жыттю.

Была то выстава неконвенциональна, інча од всякых інчых, аж і в аспекті загальнокультуровым, не бесідуючы о нашым малым, бідным лемківскым подвірці. На першій позір могло ся здавати што ниякой выставы ту неє, што сут лем купы каміня, кавальці старых спорохнілых дровен, дакус "предпотопового" нарядя. Так ся могло здавати, покля ся чловек не всмотріл, не вдумал глибоко, барз глибоко. Як ся потім — на отвертю выставы — указало, Автор і таку головну ціль мал. Змусіти до найглубшого духового переживаня, до задуманя ся над нашым сьвітом, над Сьвітом, Космосом. І жытьом в ним і в собі. Была то підсвьідома ціль, нелегка до одчытаня, вынікаюча з особовости Автора, з його автентичного удуховліня.

Отвертя выставы передвиджено остаточно на 17-у годину 6 вересня, ден посвячений для

WYSTAWA DEDYKOWANA ŁEMKOWSZCZYŃNIE

przygotowana przez

Wiktora Sandowicza

1.IX. - 30.IX. 1995

DWÓR KARWACJANÓW

Galeria Sztuki w Gorlicach

ul. Wróblewskiego 10a, tel. 52 06 18

Сьвященномученика Максима. В горлицькій Церкві Сьвятой Тройці проходили товды торжества Йому посьвячены. Зобрало ся дуже народа. Нагварювали мы Автора жебы зробил отвертя о скоршым часі, дайме на то, о 14, 15-й годині, нич ся люде з церкви не розыйдут. Але Віктор Сандович жыл — як завсе — своїм жытьом, слухал нас барз уважні і... дале своє робил.

Прото были мы незмірні мило заскочены, коли о реченій пятій годині по полудни зобрало ся в Дворі Карвяцянів барз дуже люди. Были не лем нашы. То ту, то там виділо ся представители місцевої горлицькой товариской верхнінкы, важных урядників міста. Не было лем... Автора выставы, котру мал отворити. Миняли минуты, минула година, а його не было. До душ што ближе заприязненых зачал вкрадати ся непокій. Підходили до Михала Сандовича, вітця Віктора, зьвідували: де є, што ся могло стати?

Поіхал за Высову, під саму границу, там деси межде Яворинку і Обіч, де бере свій початок ріка Ропа. Поіхал набрати водичкы з найчыстїшого джерельця, зо самого серця Лемковины. Хце почестувати своїх Гости, прагне жебы ся причастили в його сьвя-

тыни, жебы почувли ся чыстыма, нескверныма, добрыма, такыма — якым повинен быти Чловек.

Іщы сме ся довідали, же тоты купы каміня зносил з лемківскых медж на плечах, в рубцаку. Хтіл жебы — і того уж нам ниhto не тлумачыл, легко ся было додумати, — жебы його труд набыл знамен чесноты, жебы стал ся подібний до труда предків...

Приіхал. Выснажений, змучений, здонял зо себе кошелину, сіл, мож повісти — осунул ся на землю, на студений мрамур Двору Карвяцянів. Тяжко, глибоко дыхал і... молчал. І десятки похыленых над ним голов, ниhto не годен был, не одважыл ся в якійнебуд спосіб зареагувати. Коли зачал — так на сідячы — бесідувати, пару осіб не вытримало напята і вышло. Натхнений Юродивий якбы того не зауважал. Не виділ люди, але преці не мож было повісти же їх ігнорує, же їх, своїх Гости, не шанує. Одчули то, бо коли встал, пішли за ним — поза том малом жменьком — вшыткы. Пішли, слухнячы, покірны, тихы.

Стоял перед заступленыма на чорно великыма вікнами з уміщеныма на них білыма кругами-планетами, перед представленим через себе Космосом, і бесідувал. Тяжко, урывчысто, то зас плавно, легко, якбы чытал давно написаний і глибоко передуманий текст. Підходил пару кроків, ставал перед своїма виджынями-олтарями і дале проповідал. Должше як годину. Гости його пересували ся стаціями, тихо, безшелестні, — слухнячы, покірны, тихы.

Помимо поміщеного на афішы силуету Сьвященномученика, не была то выстава Йому посьвячена. Прадідо Автора был Єдным з нас, жыючых на тій землі в сотках, тысячах років. Може символом, хыбаль символом, але преці нашым, Люди, символом труду, болю, символом тырваня, котре вартат і смерті.

Пережыл єм тоту выставу барз. Подяком од мене, Віктор, най буде поема »Планетники«, написана в ніч по тым Дни. (М)

о. Ярослав БОГАТЮК

50 РОКІВ (2)

НА СКЫТАНЮ

Продолжуємо задуманий цикл публікації матеріалів трактуючих о виселіню Лемків на Україну. На тот раз пропонуємо Вам штоденник осмотровий наголовком «На скытаню», авторства о. Ярослава Богатюка, в інтересуючым нас періоді — пароха Боднаркы.

Писаний по українскы штоденник нашол в 50-ых роках в боднарській церкві неякій Альбін Петрас. Опубліковано го по польскы в пілрічнику «Глай» (Нр.9), выдаваным через Товариство Карпатскє в Варшаві. Публікацію попереджено короткым вступным словом А.Петраса, в яким м.ін. чытаме:

“Сут в ним заключены воєны судьбы грекокатолицкого священника в періоді од 20 вересня 1944 до 1 липця 1945 рока. Зачынают ся они описом подій в селі Мысцова ясельского повіту, одкаль перед зближаючом ся лєнійом совітско-німецкого фронту автор враз з цілым населіньом был евакууваный через Куты до Дошниці, потім через Котан до Святковой, врешті аж до села Бодакы. Одтале по деякым часі децизіейом о.декана з Гладышова остал перенесений до села Боднарка...”

Штоденник о.Богатюка єст важным джерелом до найнівшой історії Лемковины. Інтерпретацію заключеных в памятнику інформацій лишає историкам.”

І слушні. Мы тіж лишыме інтерпретацію, але же не публикуєме денника в цілости (то в наших обставинах неможливе), хочє ся поєісти два зловєсє своих одчутях однісі прочытаного. Автор, хоц не бесідує того явні, вказує свою душу, в якій пробиват ся жалє за втікаючым враз з Німцями сьвітот. Такє пізріня — як відомо — не находит в нас акцептації. Та однісі переселіня — слава му за труд. Хоц не писал з думком о нас, але преці — остало і для нас.

(пт)

НА СВОІМ ГАЗДІВСТВІ

Четвер 26.III.1945. По штырьох місяцях прожываня в п. І.П., днес перенюс єм ся на плебанію. Мал єм дуже клопотів, нич не направи єм в части зруйнованой через Німців плебанії, бо парафіяне нияк не ітересували ся том справом. Хоц не барз єм ся тому чудувал. В селі панувала міцна агітація за виїздом до СССР і з той причыны люде ходили як опутаны блудом, не знаючы што робити. Видно уж єднак, же не опрут ся агентам і провокаторам...)

Понеділюк 2.IV.1945. Днес по полудни приїхало до села з Горлиц трьох большевицкых агентів, котры розпочали агітацію за виїздом до СССР. В мітингу, якій скликали до школы, тіж взяв єм участ. Єден з агентів в долгій промові приобіцял легковірным Лемкам (“русинскому народови”, як ся высловил) вшелєякы добра в большевицкым раю. По лицях зобранных познал єм, што вірят они в тоты обіцянкы, але за тоту легковірність прийде ім гірко одпокутувати. Двох агентів остало в селі, будут записувати охотників на переселіня і загальні приготувлювати село до виїзду.

Середа 4.IV.1945. В селі великій рух і знервуваня. Люде ходят як неспритомны. Дуже родин уж ся записало на виїзд. Інчы зас не знають што робити. Агітація ся збільшат. Страшат, же хто не виїхат по добрий воли, то го большевикы арештуют. Вшытко єст можливе!...)

Пятниця 6.IV.1945. Потужат ся акція за переселіньом. уж записало ся до виїзду 120 родин. В селі остєє іщє 50 родин і то тіж вагаючых ся, нелевних. Сусідні села, як Воля Цеклинська, Фолюш, Перегримка, Розділя, виїжджают в цілости і то акуратні жлі діє на боднарчан, котры ся іщє не записали. В селі смуток, плач як на похороні. То наравду похорон Лемковины... Більшіст селян з Боднарці згодила ся на

виїзд лем під террором місцевых агентів, котры з певністю за свою юдину роботу взяли рублі. Підлы зрадники. Продали своїх недозрілых братів Лемків і (... - рукопис нечытельний, адн. першодруку). Але тоты 30 срібників не выїде ім на хосен. Не мине іх доля Юды. Бідны Лемкы не знають, што іх жде, і хоц загальні вшыткы з них цілом душом не навидят Укр.(аіны), мі іх жалє, бо і серед них мож найти прекрасны характеры (добрых люди).

Віторок 24.IV.1945. Пропаганда за виїздом до СССР іде вшыткыма способами: нагварюваньом, страхом, террором. Вшытко єдно в остатніх днях не ма она такого впливу як на початку місяця. Помалы приходит опамятаня. Доходят чуткы о страшным быті в СССР. Парунадцет родин під діяньом тых чуток одкликано свої декларациі виїзду. І так в селі остєє 80 родин. Што буде з тыма родинами? Ци выселят примусово, ци лишат на місци, на разі незнатя. Зголошєны до виїзду родины приготувлюють ся, печут, сушат хліб ітд. Дуже річы, котрых не можут взяти з жывины і мертвины, зерно, компері ітд. продають Полякам за безцін, руїнуют себе в страшний спосіб. Сусідні села Фолюш і Воля Цеклинська уж выїхали, але чекають на стациі в Яслі, бо неє вагонів. Як доходят чуткы, деякы села ждуть на стациях в Кросні і Саноку уж 6 тыжни.

Віторок 3.V.1945. Днес рєзнесла ся чутка, же Совіты заняли Берлін і розбили великы німецкы силы. На знак радости трубіли через годину сырены в копальнях нафты в сусідніх селах... Напір двох фронтів, англїцко-американского і зо сходу большевицкого єст не до вытриманя. (...)

Субота 6.V.1945. Полагодившы формальности (зо стороны польскых урядників) звязаны з виїздом, Боднарка зачала евакуацію. Днес уж третій ден превозят переселєнці свої річы на стацию до Загужан, а зараз по сьвятах мають виїхати.

Неділя 6.V.1945, Великден. Уж другій Великден обходжу на выгнаню. Смутны были попередні Великодны Сьвята, але приходит мі сьвяткувати серед іщы тяжшых обставин. Не беру до увагы мойого матеріального положыня, бо тоты сьвята были для мя найбіднійшы в жытю до того часу, бо до матеріальных недостатків уж ем привык. Надзвычайну прикріст справлят мі трагічне положыня мойого народу. Незнана доля мойой родини і на конец смутне моє теперішне жытя і непевна будучніст. Туга за родином і рідныма сторонами тіж справлят мі великій біль. (...)

Середа 9.V.1945. Ци конец війны? Завчасу рано в копальнях нафты зачали выти сырены. (...) Онедолга довідал ем ся од Совітів, котры в селі кватеруют і мают радийо, же Німці зложыли зброю, то значыт скапітулювали. Уж тым самым війна в Европі закінчена. З той то причыны оголошено сьвято і зато трублят сырены. Докладнійшых даных, на яких вымогах закінчыла ся війна, не подано, ци ціла армія скапітулювала, ци якыса част — не відомо.

Середа 9.V.1945. Частичне переселіня Боднаркы. На фронті великы події, але село не заінтересуване тым, а то з той причыны, што переселенці з Боднаркы до СССР уж третій ден выїжджают на стацию до Загужан. Отже ціле село переняте тым выїздом зо взгляду на то, што дуже родин выїжджат не з власной волі. В селі уж третій ден чути розпукливий плач. Люде выїжджаючы обцілювуют свої дома, стіны, двері, падают на землю, цілуют ю і не хочут ся з ней піднести. Не можу смотрити на тот іх біль. Жаль мі бідных люди. Нарід пережыват прешрашны муки. Тота Голгофта страшна іщы і з той причыны, што нес надії, же по кресті прийде для них воскресеніє. Наша Церков обходит акуратні памят Воскресенія Господнього, а Лемковина одбыват свій похорон.

Середа 30.V.1945. Терниста дорога переселенців. Дорога переселенців до СССР єст надзвычай тяжка з причин браку транспорту.

Переселенці чекают на стациях по пару тыжни (аж і до піддруга місяця). А коли і рушат з місця, то долго мусят ждати на стациях по дорозі. На граничний стациі Хырів переходят переселенці свого роду квантанну — “чыстилице”, мусят піддати ся лікарским обізірам і візиті в НКВД. Тото вшытко занимат барз дуже часу і з той причыны — як доходят чуткы — згрупувано там люди з парудесятьох сіл і серед надзвычайні тяжкых обставин, проводят дезинфекцию. Так, так, тяжка єст дорога до “обіцяной землі”, “раю”, і узка брама хырівской квантанной, котра до ней веде. Днес по трьох тыжнях постою в Загужаных переселенці з Боднаркы выїхали до Хырова. В остатніх днях выїхали на стацию до Загужан переселенці зо сусіднього села Розділя, такой 80 родин. За порядком до выїзду в найближшых днях вызначено з нашой околиці села Вапенне і Мацина.

Четвер 31.V.1945. Катастрофа Німеччыны. Німці скапітулювали, так званы альянты і большевики заняли цілу Німеччыну. Більшіст німецкой арміі враз з генералами перешла на сторону альянтів. Што стало ся з Гітлером, ци ся скрывает, ци згынул, не відомо. Німці програли війну в страшний спосіб. Програли ю через свою глупу політыку і гордіст.

Понедільок 25.VI.1945. Арешты НКВД. Перед двома тыжнями в сусідніх селах Мацині і Вапеннім проведено арештуваня. В Мацині арештувано двоох учители тамтышніх (з Галіціі [не відомо, што має автор на думці, бо по польскы Галіція і Галичыня звучыт так само - ред.»Б«]) і парох селян, а в Вапеннім заарештували трьох, котры вернули назад з СССР, і іх родичів. Тоты втікачы з СССР іщы в лютім того рока выїхали до “раю” і на власны очы взріли, як він выгядат. Вернули домів і під впливом іх вiсти з “раю” вымінены села одмовили выїзд, хоц уж вчаснійше підписали згоду. Арештуваня тоты проведено очывидні з заміром змушыня сіл до выїзду. І очывидні НКВД

ціль свою осягнуло. Арештуваны попідписували просьбы на выїзд до СССР і парох выпустили на вільницю. Спомнены села перешрашены арештами такой в цілости підписали поданя о переселіня.

Субота 30.VI.1945. В тых днях вернул до Боднаркы еден з місцевых переселенців, котрий выїхал до СССР початком попереднього місяця. Был він там, як оповідал, в харківській области через три тыжні. (...) Місцеве населіня барз бідне і страшні голодує. В попереднім році за днівку в колхозі отримували 40 дека кукурудзы і більше нич. Зато не здає ся дивным, што терплят голод. З зачудуваньом зьвідуют ся тамтышні люде переселенців, по што они приїхали. Серед наших люди страшно пригнобліня і незадоволенія. Люде плачут і нарікают на свою долю і жыют лем надійом, же вернут іщы домів. Кед бы лишено іх той надії, то, як повідал тот втікач, люде з розпuky кінчыли бы самогубствами. Він втік в подертых лахах лишывшы свої річы там на місци.

Текст - на основі польского перекладу А.Петраса - ПМ

ІВАН ГОРОЩАК

x x x

*Чом єс доля наша крива
Так поксрувала,
Чом єс Лемків, свої діти
З рідных гнізд выгнала.*

*Чом ты нас не заступила
Своіма плечами,
Не скрутила політыку
Інчыма торами.*

*Розділила ты наш нарід
Як ріку на двое,
Та каждый бы летіл птахом
Зо сьвіта на своє.*

*Каждий піше бы вандрувал,
Віз бы тягал собом,
Ци іхал бы так, як перше -
В вагонах з худобом.*

СЕРЕД ШЫРОКОЙ РІВНИНЫ

(продолж. з попередн. номера)

Другого дня по полудни, по першых засіданях Конгресу мал ґм щестя, — попри Василю Туроку, Ведучым Сьвітвой Рады Русинів і Василю Сочці з Підкарпатской Руси — ввойти до складу делеґації, яка одвиділа другій важний осередок Русинів Югославії — Дюрдів. Іхали мы там автом понад годину.

На місци, перед входом до церкви, привитал нас парох Дюрдьова, о.Йоакым Холошняй з групою вірных. Уж сама презентція пароха была милым заскочыньом. Чорна, з легком сивинном достойна борода підповідала, што тутышній грекокатолицизм не ґ так поступовий як в нас. Хыбаль же поступовий в вертаню до традиций. Бо і свою родину о.Йоакым має, і то численну. Враз з імостю і дітми заложыл Родинний Хор «Холошняй», якій запрезентувал ся нам на дюрдівській плєбанії. Веде го тепер дівка, професор музыкольоґ Татиана Холошняй. Не дивота — же ґ чоґо послухати.

В церкви застали мы пару молячых ся жінок. Нибы природній для церкви видок. До часу нич о. Йоакым не розповіл нам же дюрдівскы матері молят ся безперестанно уж три роки — в інтенції спокою в державі. Зміняют ся взаїмні, але не перерывають уж три роки молитвы, — жебы ніхто подаремні не оддавал молодого жытя. Інчий то образ Сербії (бо преці ту Сербія), як тот з нашой телевизії.

Наступныма рефлексиями честуе нас образок якій стрічае перед входом до православной

сербской церкви. Отец Йоакым обнимают ся і цілуют з православным сьвященником. Все жартібливий Василь Турок дост мічно зауважат:

— Отче, ци то так завсе, ци лем ґнеска?

— Жыеме згідні, завсе ся так витае — одповідає русиньскій парох Дюрдьова.

А тото народне, позацерковне жытя?

Може на такє як в Рускым Керестурі, бо там іх ґ 6 тисячи самых своїх, ту на 4 тисячи населіня, такой половина Руснаків. Але і ту маюґт вшытко потрібне до народowego быту, згідні з вимоґами сучасности і далеко выжше понад нашы выображыня в контексті державы - опікункы.

Гордістю дюрдьовян ґ Музей «Народна Одлога». В книжным одділі виділ ґм парудесяттомовий машынопис — труд корыфея Юліяна Колесаря, а в ним... біоґрафію нашого Ваня Ґунянкы-Вислоцкого і барз дуже — чоґо мы сами не знаме — о фльориньскій Лемківскій Республіці. Они вшытко сохраният, они вшытко маюґт. Оддали до музею свої молитовники (ґ іх ту понад 100), декотры з початку XVIII ст., найбільшы сьвятости, котры принесли зо собом з Горніцы, зо Старого Краю.

По дорозі з Дюрдьова вступили мы до Нового Саду, столиці Войводини. На тутышнім університеті Руснакы маюґт кафедру свойого языка і студию предшкільного вхованя. В Новым Саді має своє місце Редакция «Руского Слова», русинскы редакції войводинской телевизії і радия та інчы установы.

Пращали мы Дюрдів, пращали Новий Сад, пращали Рускій Керестур з радістю тамтышніх гостинных Руснаків і своїм тихым лемківським смутком. В собі несли мы пісню-ґимн з прекрасного завершального концерту — «Посред широкей ровніни».

Будеме вертати на тоту шыроку рівнину. Треба ся іщы барз дуже навчыти, жебы знати — як быти собом!

Петро Трохановскій

МИХАЛ СИМУНОВИЧ

ПО ДВНАДЦЕТЬОХ ПОКОЛІНЯХ ОСТАЛИ ШЛІДЫ

По двіста пятдесятьох роках од поселіня в обіцяній землі, остали шліды.

Дванадцет поколінь ґдно другому, як благословіня і мируваня на чело, лишыли дух і сьліванку з Горніцы.

Дванадцет поколінь, вітцьове сынам, заорювали борозду, пущали зерно жыта, на колосок, на хліб насущний.

Дванадцет поколінь матері дівкам ночами вышывали ручники жебы мали кед станут на камін мармуровий.

Кед в вельких постах чеберкала чеберкали, кед дзвонны на войну дзвонили, або кед в мирі спокійно дзвонили на пацері закликуючы страґпленых з поля - оставали шліды.

В поли Водиця, школа посеред валала, теметів в заходячым сонци.

Остало ту і крижмо при хрестинах, зелений вінок на вінчаню, крест при труні в смутку зобранных.

Остали в паноньскій зрінці образы жытя: розьіграны коні на луках, косяре в высокым жыті, капличка під топольом.

Витай на своїм і щєсливе Ти сьвято, Руснаку!

Перенесли для Тя, жебыс мал баґнітку за образом, червене квітя в полю, жебыс дочекал гости на Рождество і на остіж лишыл отверанку полазникам на каждую Велику.

Жебыс был староста і выдавач на каждом Твоім весілю, положыл камін на капусту, засьпівал і покоштівал вина Давидового.

На многая і благая літа!

ГАВРИЛ ГАТТІНГЕР-КЛЕБАШКО

КОМЛОШКА

*красота крас
миліон раз
вірна дієка
Земпліна
вабиш мя
і проклинаш*

*кед мя звела
звїзда
вылетїл ем
з гнїзда
лишьїл ем
твої горы
днес знам
є то криведа
зрада
котра болит
як лет
без крыла*

*сельскы улїчкы
дїтиньства
уж втихли
по тых стежках
памяти
гу собі ся хцу
вертати
остати на вікы
блаженний
од красы*

*вабиш мя
і проклинаш
вірна дієка
Земпліна
КОМЛОШКА*

НА ГОСТИНІ В УГОРСКИХ РУСИНІВ

(продолжєня зо сторони 1)

На сельску урочыстїст не тяжко трафити. Треба ся керувати там де їдут люде. Інчой можливості і так не маме, бо першы стрїчени на дорозі люде, молоды дївкы не тїлко нас не розумїют, як мы не розумїєме їх. Бєсїдуют по малярскы (хыбаль по малярскы) і, коли видят нашы баранячы пірїня, вказуют в окрїслєну страну.

Окрїслєна страна заводит нас на мїсце. На горбку церков (хыбаль церков), а під ньом великій будинок, коло него зас дуже люди. То ту. Напевно ту, бо уж ся щїро витаєме зо знаємьма братми Русинами, — з Прїпївїцьны, з Підкарпатской Руси, з Югославїї. Неодолга находит нас і сам газда ІІ Фольклїорного Фєстївалю Комлошка '95, Гаврил Гаттїнгер. Напевно він газда, бо хто бы інчий, адже то він рушыл і обергат невеликым, але цїлым русиньскым сьвітот на Уграх.

Якій тот сьвіт? Дакус уж сме о ним рекли, доповіджме ішы пару слів. Є їх в цїлій державі коло 4 тисячы, з чого акуратні коло тысяча ту, в Комлошї. На штодєн, но — повіджме — без цїлій рік голвне жьгтя одраджаючого ся на Уграх русиньства кружыт штотправда в обрубї столицї державы, Будапєшту, але духовом столицьом Русинів остає беспєрєчнї Комлошка. До Комлопкы і єї околиц вергат ся на великы сьвята і, другїраз уж, або — лєм другїраз, на рєчєний фєстївал, або Народносну Стрїчу, як в піднаголовку зове ся сьвято.

Акуратні тот піднаголовок барже пасує до профїлю і величїны імпрєзы, бо далеко їй хочбы до нашой захїднїой Ватры. Знаючы обставїны неє ся чому чудувати. Мож ся лєм чудувати — же в такых обставїнах ішы їснуют і... сьпївають. Так, выступили на сценї з русиньскыма сьпїванкыма двї роднымы групы: мїсцевий жїночїй колектыв «Павы» і мїшана група з недалекого Мучоня. Мали в репертуарї і малярскы та словацкы сьпїванкы, але русиньскых найбільше. І тогы, свої сьпїванкы звучали — так ся мї здавало — найкращє, і до тых, рїднєх піснїчок вкладали артисты

— так ся мї видїло — найбільше душы. “То добрі, то барз добрі” — так хтїло ся повїсти.

Народний празник збогатили, богато збогатили артисты з Прїпїова, добрі знанїй захїднїм ватрянам «Шарїшан» і знана пілому, не лєм нашому сьвітоту, Марїя Мачопкова, уж за жьгтя — легенда русиньской піснї. Прикрасили стрїчу бєсїдуваньм словом і артисты Театру Александра Духновича, Василь Русиняк, Осиф Ткач і Євген Лїбезнюк. З класичнєма танцями выступила малярска група з Мїшколци.

Мала прикрасити імпрєзу і наша «Кїчєра», але скьгчєрила ся дєси на ждїньскїй Ватрї і не годна ся была позбєрати. Зато взял ем зо собом сьня Ігоря, жєбы мї загал і засьпївал ем комлошанам. Выступили мы як нас было стати. Бо выступити треба было. Треба было і поздоровити краснї зо сцєны. Жєбы ся вело Русинам мєдже Мадярами, бо нїкому в цїлым русиньскым сьвітоту духова підтрїмка неє потрїбна так як їм.

Од давєн давна бьгли уж лєм острївцями серед чужого моря. Перед сто з гором роками на силу змалярьзувано їм церков — тоту основну остою колїпнїной нашой їдєнтьчнїости. Товды і забрано їм кїрилїщю — видїму ознаку їнчостї. Знал ем тотот уж скорше і зато, коли задзвонили в церкви на вєчїрню — так ся мї здавало — шпол ем там з мїшаньма почутяма. І не помьшїл ем ся. Я, старїй дяк, долго ем стоял і не знал ем на якїй службї стою. Аж на великым входї, познал ем же то лїтургїя.

На тємєтовї добрі ся треба высїлїти, жєбы з малярской пісовнї одчєгати русиньскы назвїска на нагробках.

Забрано малярскым Русинам здавало бы ся уж вшьткот, што мож было взяти, бо і сама бєсїда слабїщко уж ся трїмат. Не выдєрто єдного — почутя приналежнїости до народу Русинів.

Перєконати ся о тым на мїсци мали шєста: Андрий Копча, Штєфан Косовскїй, Павел Стафїняк, Ігор Трохановскїй і ту о підписанїй —

Петро Трохановскїй

ЛЕМКІВСКА ВАТРА НА ЧУЖЫНІ АЛЕ УЖ НА СВОІМ

Не буду ся шырока разпісувал о тогорічній Ватры, тымбольше што на сусідній сторони поміщаме реляцыю о ній кореспондента «Народных Новінок» (Словацця), Пані Анны Кузмяковой. То інтэреснейше, почути о нас голос дакого з боку, когоси чужого, хоц в тым прыпадку трудно уважати нашых братів Русинів зо Словацці за чужых.

Тішыл ем ся барз, же Ватра горіт штораз більшым огнём, же ся розвиват, же приходит на ню штораз більше люди, же молодіж з Гір в штораз шыршых кругах уважат што на західню Ватру треба приіхати, помочы пережыти хвілю радості тым, котрым доля судит дальше ішы оставати на чужыні... А треба доповісти же тогорічна, XV — ювілейна Ватра могла быти ішы шумнійша, бо прыпадок задецидувал што «Кычера» выступила лем з єдным концертом, зас «Лемковині» бракло до новаго появляня ся на нашых сценах невличкого часу. Як знаме, уж выступила на Лемківській Осени в Рускій Бурсі в Горлицях, як знаме — выступит на Сьвяті Лемківской Культуры в Гожові. І на XVI Лемківску Ватру на Чужыні уж напэвно приіхат.

Што єдно важне хтіл ем речы?! Тішыли мя діточкы на ватраўняй сцені, але не до кінця. За рідко сьпівают і рецитуют по лемківскы. Ци-ж бы сте забыли, Родиче, розріжнати — што лемківскэ, а што лемківскым не є? Спрібуйте ся поправити, бо не можете уж тепер (в однесію до вершів) повісти же на мате з чо-го вчыты. На тым місці прагну ся долучыты до аплывзу видовні Ватры для 4-літнього Адама Горощка, хоц до днес не годен ем зрозуміти "вердикту" жірі.

І што ем ішы хтіл речы?! — Уж сме на своім, хоц на чужыні. Попозерайте на документы. (пт)

UMOWA SPRZEDAŻY

§ 1.

Zgodnie z odpisem z księgi wieczystej nr 26043 prowadzonej przez Sąd Rejonowy Wydział Ksiąg Wieczystych w Lubinie, Gmina Chocianów wpisana jest w tej księdze jako właściciel nieruchomości rolnej, położonej w Michałowie gminy Chocianów.

Opisana nieruchomość ma powierzchnię 2,70 ha (dwa hektary siedemdziesiąt arów) i obejmuje działki oznaczone numerami: 364/7 (trzysta sześćdziesiąt cztery przez siedem) i 348/5 (trzysta czterdzieści osiem przez pięć).

Działy III i IV powołanej księgi wieczystej nie zawierają wpisów.

Zofia Maria Kluska imieniem Gminy Chocianów zapewnia, że stan prawny powyższej księgi wieczystej do chwili obecnej nie uległ zmianie, a objęta nią nieruchomość wolna jest od wszelkich praw lub ciężarów na rzecz osób trzecich, także tych nieujawnionych w księdze wieczystej.

§ 2.

Do aktu tego zostały okazane:

powołane wyżej pełnomocnictwo,

powołany wyżej Statut Stowarzyszenia Łemków,

powołane wyżej postanowienie Sądu Wojewódzkiego w Legnicy,

powołana wyżej uchwała Zarządu Głównego Stowarzyszenia Łemków,

odpis z księgi wieczystej, wydany przez Sąd Rejonowy w Lubinie,

protokół z przetargu z dnia 31 maja 1995 roku.

§ 3.

Zofia Maria Kluska w imieniu Gminy Chocianów w trybie ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 roku o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości /Dz.U nr 30, poz. 127/z 1991 roku oraz na podstawie okazanego protokołu z przetargu całą nieruchomość opisaną w § 1- tego aktu sprzedaje Stowarzyszeniu Łemków, a Andrzej Kocza, Stefan Dyczko i Paweł Stafiniak oświadczają, że nieruchomość tę w imieniu i na rzecz Stowarzyszenia Łemków kupują.

- 4 -

Akt ten został odczytany, przyjęty i podpisany.

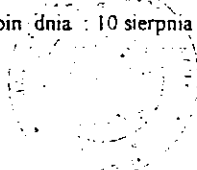
Repertorium A numer 8564/95

Oryginał aktu własnoręcznie podpisali: stawający oraz NOTARIUSZ.

Wypis niniejszy wydano: *Stawający*

Pobrano za wypis na mocy Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 kwietnia 1991 roku w sprawie taksy notarialnej zlotych 2.-

Lubin, dnia: 10 sierpnia 1995 roku.

NOTARIUSZ

Notariusz

ВАТРА В МИХАЛОВІ РОЗОГРІЛА
ДУШУ НЕЄДНОГО ЛЕМКА

“...ЖАЛЬ НА СЕРЦИ СЛЕЗЫ В ОЧАХ...”

(част допису з «Народных Новинок»)

АМФІТЕАТЕР, ЦЕРКОВ, ХЫЖА І СТОДОЛА - НА ЄДНЫМ МІСЦІ

На шыроцезній луці, де з пісковой землі росне рідка трава, є на єднім велічезнім просторі амфітеатер, православна церков, стара хыжа (в ній за 42 роки одправляли сьвяты літургіі, помы собі в 1989 році поставили красний православный храм) і стодола, в котрій одправляло свою свадьбу 12 пар з Михалова, а як мі повіл староста, чекают на тринадцету. По цілім просторі коло амфітеатра ся на три дні во вшелякых кольоровых шатрах усалашыли тоты Лемкы, котры ту пришли здалека. Перед шатрами горіли огники, люде уж чекали на свою ватру. Чекали на чухнутя швабlichem найстаршого жытеля Михалова, высье девяностырічного Василя Романяка, котрий уж традиційно запалює оген Лемківской Ватры на Чужыні. Пришол і того року. Як надышла вечірня осма година, на сцену амфітеатра пришли конферансьеры Штефанія Дубец з Петром Трохановским і старостом Михалова (і Ватры) Михалом Романяком, жебы отворити свою ювілейну ватру.

“Няню, запальте Ватру!” — чути з мікрофону голос старосты, котрий просит свого отця... А дідо трясучыма жылуватыма руками, перед осьвітліньом телевизійных камер, чухне швабlichem і подарит ся му на першыраз розпалити... Оген ся розгоріл, розогрїл серце неєдного Лемка. Од мікрофону чути сьпів, встават цілий амфітеатер — ...жаль на серци, слезы в очах, мало не загыну... — звучат слова лемківской сьпіванкы по цілім шыроцезнім просторі амфітеатра. А потім уж собі сцену пожычают окремы выс-

тупаючы, медже нима і П. Трохановскій зо своїма діточками, котры ведно в сьпіві і поезіі глибоко перечули страшезны часы насильного выселіня Лемків на Україну, од котрого минуло уж 50 років. На сцену приходят і они сами — Лемкы з України — зо своїм колективом «Студенка». Сьпівают і фіглі шумні по лемківскы бесідуют. Публику пришла потішыты і наша красна сьпівачка Беата Бегеніова зо своїм гудаком Михалом Салаком, 4 танечны пары «Сабіновчана», домашній колектив «Кычера», котра розтанцювала цілий амфітеатер зо своїм традиційным лемківским колечком, але і много іншых.

“СЬМІХУ ПРИТІМ БЫЛА ФУРА”

Тоты слова написал незнаний автор на адресу першой Лемківской Ватры на Чужыні. Властиві іщы товды ся ани не кликала ватра, але огниско, при котрім ся першыраз зышло лемдакус люди. Фура сьміху была і того року, лем з тым розділом, же того року ту пришли тысячы люди, тысячы Русинів нелем з Польска, але і споза границі. Програм ватры продолжувал ся цілу суботу. Окрем сьпівачкых ци танечных колективів, на сцені михаловского амфітеатра успішно выступили і нашы артисты з Пряшова — Василь Русиняк і Осиф Ткач, не меньшій успіх мали танці «Сабіновчана» (колектив веде Осиф Ференчак, родак з русиньского села Ігляны), котры на желаня публікы мусіли іщы єден танец придавати, але і польскій колектив «Верховина» з Варшавы, лемківскы кумове, в ролі котрых ся представили Михал Романяк (староста), Михал Канючок і Ваньо Дзядик, Андрий Копча, ведучий Товаришыня Лемків, в роли артисты, гумористы, гостителя і дякувателя, ведучий Сьвітової Рады Русинів Василь Турок і много іншых. Лем так дас на годину собі сцена оддыхла, кед перед вечером четверо сьвященників за

участю великой кількості люди одправили сьвяточну вечірню на дворі перед православным храмом. *Господи помилуй* звучало на цілий амфітеатер. Приємно было на душы, же і так далеко од свого дому чуеме наш прекрасний старославянскій обряд.

Сьпіванков *Камяна, Камяна, там я ся народил* розлучыли ся нашы выступаючы з публіков в Михалові. Долгы і сильны аплявзы, слова вдякы, подаваня рук на розлучку...

ПРИШЛА ДВНАДЦЕТА ГОДИНА

О самій пілnochы сіла наша “посадка” до автобуса, жебы ся зас побрати на далеку дорогу, котра нас чекала.

— Будте здрави, Лемкы. Дякуєме вам за прияжны слова, нашы братя Русины, оставайте з Богом... Кываме, одходячы автобусом з красного михаловского амфітеатра.

Анна КУЗМЯКОВА

Поміч на выдавництво і внутрішні потреби Стоваришыня Лемків

379. Слота В. (Варшава)	28,00
380. Слота В. (Варшава)	28,00
381. Габуря М. (Зелена Гора)	18,00
382. Рытвиньскій А. (Канада)	31,00
383. Лысяк С. (Америка)	68,40
384. Малиняк М. (Америка)	22,80
385. Ксенич П. (Шпротава)	10,00
386. Михалцяцкі М. (Америка)	121,00
387. Габуря М. (Зелена Гора)	12,50
388. Дзюбиньскій Р. (Гожів)	150,00
389. Слота В. (Варшава)	12,50

Вшыткым Офіродавцям лемківскє “Боже заплат”

Конто: ZG Stowarzyszenia Łemków
PKO Legnica Nr 39518 - 75893 - 132
з дописк: “Pomoc na wydawnictwo”

ПЕТРО МУРЯНКА

ПЛАНЕТНИКЫ

АБО СЛОВО О ВЫСТАВІ
»ЄДНО СЕРЦЕ«
ВІКТОРА САНДОВИЧА*Покаль землі твердь в своїх межах
крайніх**Чує плескіт фаль, аколо оповита
Зрачним ефіром, —**Завсе з уст до уст ішла буде світан
Вірна слава їх, невідладна смерти.
(Павел Русні, 1470-1517)*

Прелюдія

Мы частичками Космосу
дрібньма молекуламиДеси ту
деси там
вызерат зо знимкы прадідо
Молочном Дорогом
сіе насіяДеси ту
деси там
трепле ся ішы комірочка жытя
Мы планетникы
з прызначыня

Інтонация

Хоц так тихо
тнхо
а прещі пред нами
за нами
під нами плыне
*Ой верше мій...*І труба Єрихону
влела ся до звуків
дре душу
до вічної памяти
сігати змушатА Юродивий бесідус
Словом
пшсловом
і тишыном
сумліня наше
до купочки спшнатА звуки плынут
плескают
черкотят
з вітром ся дзіргают по явніх
як жытя
як жытяА Юродивий бесідус
Громом
пшсловом
тишыном
гласкат і бичусЧуеш дітино
видиш сыну
тота Молочна Дорога
твоя Лемковина

Виджыня 1

В тым млинци даколи
зерно жытя мололи
ішы в ним остали
білы поропынкыВ тым лемківськым млинци
Ты ся з Народом повинчал
МученикуДал ес тисячам хлбы
і рыбы
і винко як кровця червене
да не алчут
не жажлут
посеред слоты осениКормом Твоім сыты
пшшли до світа
в шпельонах з вапномГорнята порожні
поскладаны в млинци
по собі лишпыли
і насія наді
поропынкы білы

Виджыня 2

Знам што хцеш выречы
Же і розтрачены
по гмавнцях світа
годны мы прещі собом бытиЖе тота кулька
што трафита
в означене крейдом місце
за мала была
жебы нас забити

Виджыня 3

З заповітнього Олімпу
де нас понести годны
дві грубезны плотынастросны до лету
як нарты НикансенаА може лем
запряжеме Петаза
до величезной вагы
прывадиме
до маленького
червеного
дервяного авточка
і поїхаме правды глядатиАчи ся зопреме
в добрым місци
До авточка ес прещі
приставил
гамулец мехавічний

Виджыня 4

Потратила яличка
пшпильочки зелены
Не встиг колотви
зробити з ней хтоси
на кобичці зрубати
в шпаргеті спалити
Колишню діточу
Рождества радіст
лишыли під дрывуцьномА ты ко двигнул
і ту поставил
і подзіргал на ній
як сивий смуток
білы шматкыТак
была колиси
розіскрена зима
і розсьміяна яличка
жывозелена
были полазникы
были колядникы
і з нами БогА днес лем тоты
як сивий смуток
на голых штырбелях
білы шматкы

Виджыня 5

Пра-прадідо Тимофій
зберал каміня
складав на межах
землечку лепочыл
Жебы му родила
хлбусь аркісянній
насушній

«Лемківска Осін» в «Рускій Бурсі»

(продолжыня зо стор. 1)

Ден 30 вересня вродил ся студений, затиало дощом. Та не лем зато поміщыня Руской Бурсы здавали ся теплы, тепліцькы. Хоц розпочатя імпрезы передвиджено на 14 годину, уж од рана зачали сходити ся гості. Є ся де затримати, де одпочнути, аж і здрімнути, бо дві салі з десятиома постелями сут уж приготовлены. Ждут в заложыню на бурсаків, а наразі можут полнити ролю скромного готелю.

З невеликым опізніньом розпочало ся. Найбільша сая Руской Бурсы, прикрашена атрибутами імпрезы і выставом графікы **Василя Мадзеляна**, выполнила ся людми. Пишучий тоты рядкы, з доручыня Ведучого Стоваришыня «Руска Бурса» в Горлицях Івана Квокы, мал щестя привитати представителі державных власти і установ як і шановных гости, серед котрых найбарже горячы оплескы слышні зобрал сивицькій як голуб п. Петро Феціца - давний вихованок Руской Бурсы. Прозвучало поетичне слово і інчого, найвыдатнійшого бодай, сына Руской Бурсы, нежыючого од семох років Івана Желема. Одчытано тіж привітальний лист Підсекретаря Стану Міністерства Культуры і Штукы Міністра Міхала Ягеллы, по чым п. Володислав Грабан, ініціатор імпрезы, попрывадил гости до другой салі.

Кісно ту было, бо змістити ся мүсили аж дві выставки. Єдна — сучасного малярства, яку репрезентували творы **Федора Кузяка**, **Димитрия Солинкы** (Україна, автор родом зо села Жыдівске), **Івана Багрія** (Закарпатя) і молодого народного творця зо Ждыні (родом з Перегримкы) **Штефана Телєпа**. По тій выставі зо знавством предмету провела гости Олена Дуць-Файфер. Бесідували о свой пасі і сами присутні творці — Д. Солинка і Ш. Телєп.

Сусідню выставу експонувано на столах посеред салі. Была то бібліофілська збірка лемкіанів Петра Трохановского, од *Праздничной Мінеі* з 1695 рока до сучасности; разом

такой 300 выбранных «білых круків» і днешніх найбарже інтересуючых выдань. Представлено тіж давню і днешню русиньску, в тым — лемківску пресу. О тій експозиції розповіл ей властитель.

Третя выставка, експонувана в оддільній салі, представляла лемківске ремесло і была як ділом так і власністю етнографа Павла Стефановского. Він і розповіл гостям з професійным знавством о здібных лемківских руках. На тій выставі домінувала (хоц стояла в куті) найкрашша, найцінніша лемківска різба — *Орисиків Лемко*.

Пак запрошено гости на перекуску і погарик вина. Ту шефували пані Ірина і Антонина, однісні першого і їх мужове, Ваньо, газда Бурсы і Михал — однісні міцного.

Наступил час на стрічу творців слова. До їх выступлїнь впрывадил зобранных в полном ерудиції выкладі професор Ягайлоньского Університету п. **Збігнєв Сятковскі**. Была то барз корысна лекция што до посторонной і безсторонной оціны стану сучасного лемківского і, загальні, русиньского писаного слова. Представили го они сами в шлідуючым порядку: **Василь Сочка-Боржавин** (Ужгород - Україна), **Олена Дуць**, **Юрий Харитун** (Кежмарок - Словація), **Ярослав Зволіньскій**, **Михал Ксеняк** (Ружомберок - Словація), **Михал Кемін** (Ужгород), **Володислав Грабан**, **Михал Сандович** і **Петро Мурянка**.

Шувні было того писаного, чытаного слова, може і за дуже як нараз. Прото і выникла думка што в будучности такы стрічы ділило ся буде на дві туры. Тоту другу, дайме на то - при ватрі; адже є де тото організувати, попри будинку Бурсы маме преці парудесят арів свого Лемко-Парку, як хтоси — бодай щесливо — вырлюк.

Люде нашы, та не лем нашы, легше принимают слово сьпіване. Тото зас, котре мало за хвилю наступити, означувало ся ріжноракыма вымірами. Адже «Лемковина» так давно не сьпівала. Уж ся за ньом затужыло, думам — не лем мі. По друге — така уж доля тых, котры колинебуд были добры — люде все іщы

Д.Солинка. Зима (з кольоровою репродукци)

носят в собі «Лемковину» як символ. А символ «мусит» штоси, — ба, не штоси — репрезентувати. І, як думам, зобраны не завели ся на «Лемковині». Дале змушат она слухати себе зо здвоеном увагом. Дале уосаблят нашу індивідуальну і загальну чест, карпатську гордіст, наш лемківскій біль-жаль. І нашу радіст. Же зас сьпіват! **Же сьпіват ТУ, в нашым рідным домі — в Рускій Бурсі!**

Было то прекрасне торжество. Знам, же описал єм го і коротко і хатоичні. Та вірте, хоц бым ся і ліпше старал і мал на то більше місця, здає ся мі же і так не в силі єм передати цілої правды о тым переживанню, екстазі, о тій великій, до цна автентичній радості. Остає лем, уж бодай другіраз серед вшыткых моїх писань, повторити за Семаном Мадзеляном: *того ся нияк не даст описати!*

(пт)

PS 1

Головным організатором Лемківской Осени было Товариство на Річ Розвитку Музею Лемківской Культуры в Зындрановій, спілорганізаторами Стоваришыня Лемків і Стоваришыня «Руска Бурса» в Горлицях. На тых остатніх, як на господарях, опер ся еднак найбільший труд. Най Вам буде тото в народі записане.

PS 2

Репортаж о Лемківській Осени Краківска Телевізія надала уж 5 жолтня. О імпрезі, хоц не шыроко, але писано в польській пресі. Долпій репортаж появил ся в «Новинах Закарпаття» з 10 жолтня. Пан Іван Красовскій, Гіст імпрезы, помістил короткій допис в «Нашым Слові» (нр 44, з 5 листопада), де «інтелігентні» поминено што імпреза одбыла ся в Рускій Бурсі. Знаме чом. Не знаме лем чыя то робота, - автора, ци редакції. Так, ци сяк - є то робота свиньска. Кед уважате што є інакше, выпало бы ся з того, авторы ци редакції, оправдати. Хыбаль же мате сой за гонір дале сьвідомо дурити нарід, котрий (подібнo) барз шануєте. (пт)

ВАСИЛЬ СОЧКА-БОРЖАВИН

ЧЕСТУЙМЕ І ЛЮБМЕ НАШ РІДНИЙ ЯЗЫК

(Реферат читаний
на III Сьвітowym Конгресі Русинів)

В теперішніх судьбоносних часах історії мусиме глибоко задумати ся не лем над содержанием нашой національной пісні на слова Духновича *Я Русин был, емь і буду, я родился Русином*, але маме задати сой зьвіданя: ци доправды честуеме мы і любиме наш русинскій язык?

Бо ци маме мы право дашто друге більше любити, я того, што дістали мы в наслідстві од Господа Бога і од наших предків — наш рідний край, русинску ідентичність і милозвучне русинске слово! Бо вшыткы порядны люде не забывають до якого народа они принадлежат, якы сьпіванкы чули они в малолітнім дитинстві од мамы і няня в родительскім домі і в рідній околиці.

Підкарпатскы Русины свій богатий на словарны фонды національний язык пронесли через долги столітя аж до наших генерацій, хоц коло нас жыли і міцнійшы од наших предків по численности населіня народы.

Та мали бы сме вшыткы знати і того, што славянскы предкы підкарпатскых Русинів, котры перед приходом Мадяр жыли і в долині Тисы, де тепер розположены Севлюш, Королево над Тисов, Хуст і Буштино, прийняли християнство уж в 863 році. А того означат, што корінний славянскій нарід Підкарпатской Руси зачал ісповідати віру Христову на 125 років вчаснійше од предків теперішнього українского народа. Бо давны східні Славяне Київской Руси были покрещены великим князьом Владиміром лем в 988 році.

Вертаючы ся до найдавнішых часів Підкарпатской Руси, мусиме процитувати холем слова славісты-карпатольога з Санкт-Петербурзького Університету А. Петрова, котрий в збірнику *Древние грамоты по истории Карпатской Церкви и иерархии*

1391-1498 гг. (Прага, 1930), пише: "Известный будапештский славист, профессор Янош Мелих в труде *Угрия во время занятия ее мадярами...* на основании разбора местных названий, главным образом названий рек, приходит к заключению, что мадяры при занятии родины «нашли в ней от Срема до Восточных Карпат югославян, язык которых был ближе всего к западно-болгарскому и восточно-сербскому наречию»... По мнению Мелиха - пише дальше петербургскій професор А. Петров - мадары при занятии своей родины не нашли в ней восточных славян. (...) На позднейшем же карпаторусском Подгорье жили во время прихода мадяр южные славяне". А чеській історик-археолог академік Любор Нідерле в своїм капітальным труді *Славянскы старожытности і культура давных Славян*, де розкрыват ся епоха IX-XII віків, тіж доказує што "першы Славяне, котры жыли на полудньовых склонах Карпат, были полудньовы Славяне і част з них остала ся жыти і дале в пізнійшых Уграх".

Але перейдемо до найбільшого прадіднього сокровища — до русинского языка, в котрым вчыли ся діти нашого народа долги ма роками історичной прошлости — і на Підкарпатскій Руси, і во східній Словації, і в польскій Лемковині, і на землях наших братів, полудньовых Славян...

До Апостолів русинского народа будительской епохи: Духновича, Павловича, Добрянского з великов пошанов односили ся духовы вожді Словаків — Людовіт Штур, Йозеф Мілослав Гурбан, Йонаш Заборскі, Андрей Радлінскі, Янко Рімавскі, Штефан Марко Даскнер, Віліам Пауліні-Тот, Богуш Носак-Незабудов і інчы представителі наших найближшых західніх братів - сусідів. А Словак Ян Моравчік віцежупан Шарішскоко Комітату, член Літературного Заведенія Пряшевского активно помагал Александрови Духновичови одкрывати школы з русинским языком нучаня.

В мене лежала на столі велика книжочка з 1882 року, што мала наголовок *Руководство к изучению руснацкой азбуки и первоначальной читанкы для учителей*.

Як видиме, і в тых часах, о яких теперішні націонал-шовіністы твердят, што мы жыли в темноті, русинскы учителяли мали до диспозиції не лем *Книжицю читальну для начинающих* Духновича, не лем учебник *Народне господарство* Андрия Репая і шкільны помочы, якы выдавало Літературне Заведеніє Пряшівске і Підкарпатске Літературне Общество Св. Василия Великого, але і газеты, журналы в русинским языку, што печатали ся в Ужгороді, починаючы од 1867 рока, враз з нашыма календарями-місяцесловами.

А кед попозераме на статистичны даны, наприклад з кінця 1938 р., то увидиме, што лем народных шкіл з русинским языком научаня на території теперішньої Підкарпатской Руси мали мы 463, не наводячы цифру наших шкіл на Пряшівщині, в Югославії, на польскій Лемковині і румунскій Мармарошчині. Та на Підкарпатскій Руси і во східній Словації функціонували іщы і русинскы гімназіи, учительскы і богословскы семінаріи.

А што мали підкарпатскы Русины в періоді 1939-44 літ, котрий то період в термінольогії марксистовско-радянскых пропагандистів в нас принято называти "угорско-фашистовском окупацийов"? І на того зьвіданя можеме одповісти просто: мали сме в русинских селах і містах школы з материнским языком, де вчыли ся Руснакы не лем з Підкарпатской Руси, але в гімназіях і духовній семінарії аж і руснацкы сынове з Руского Керестура. Мали мы в Ужгороді Підкарпатске Общество Наук, выдавали ся в тяжких воєнных часах книги клясыків нашой літературы - Александра Духновича, Александра Павловича, Александра Митрака і Івана Сильвая, збірники верши і прозы Федора Потушняка, Александра

Сливки, молодых на тот час писателів Петра Продана, Василя Сочки-Боржавина і інших авторів.

Аж по II світовій війні в інтересах денационалізації і тотальної українізації були на Підкарпатській Русі замкнені вштыкы школы, вштыкы русинскы газеты і журналы перестали видавати ся книжки в языку наших прадідів.

І зачал ся трагічні хворий період, коли мы остали без рідного родительського слова, так в народных і середніх школах, як і в отвореном при радянській власті Ужгородськым Університеті. І были од русинского народа одняты національніст, земны богатства і наша віра.

І в незалежній Україні мы не маме в Ужгородськым Університеті кафедры русинского языка, і літературы, і в незалежній Україні мы не маме ани єдної школы, де бы вчыли діти по русинскы. А коли хочеме называти себе Русинами а не якысыма гібридами Русинами-Українцями, і коли мы не схыляме голов перед націоналшовіністами, нас называють сепаратистами...

Нашы русинскы будители XIX столітя проробили велику просвітительско-патріотичну роботу, написали много художественно, публіцистично і науково важных трудів, та допустили ся великой помылкы, што не кодифікували русинского языка. А могли брати примір холем од наших західніх сусідів - Словаків. Бо будители того народу Людовіт Штур, Йозеф М. Гурбан і Міхал М. Годжа уж в 1843 році стрітили ся в Глубокей коло Сеніц, штобы прийняти рішыня повысити діалект середньої Словації на рівень літературного языка. І хоц такє рішыня дуже не любило ся ани Я.Кольярови, ани П.Шафарикови, ани декотрым чеськым будителям, Штур, Гурбан і Годжа довели своєю лінгвістичну ідею до кінця. (...)

Ролю літратурного языка своїма лінгвістичныма трудами дуже добрі розуміла не лем група Людовіта Штура. До того проблему односили ся з найбільшов компетенційов многы лінгвісты і писатели спосеред Чехів, Сербів, Поля-

ків, Румунів і Мадярів. В Сербів того найліпше розуміл Вук Караджіч, в Словенців Франц Мікльошич, в Хорватів Ватрослав Ягіч, в Лужыцкых Сербів Ян П.Йордан, Гандрий Зейлер і Ян А.Смолер, в Руснаків Югославії Гавриіл Костельник, Гавриіл Надь і Микола Кочіш.

Лем в Підкарпатській Русі не маме ішчы кодифікуваного русинского языка, хоц - надійме ся - будеме його і мы скоро мати. А наразі виховуйме наших люди в дусі благородных традиций Духновича, Павловича, Митрака, Сильвая, Кралицкого, Фенцика, Ставровского-Попрадова. Бо они не были, як дакотры теперішні літературны критики, історики і пісменники, коньонктурниками, одродильцями, янчарами.

Бо правду гварил наш народний поета Александер Павлович, коли писал:

*Наш народ рускый з діда-прадіда,
Мила нам наша руска бесіда
В церкви по рускы усе мы співаеме,
Бо в селі руску церковку маме.
Наш рускый народ*

*давный-прадавный,
Был есть і буде чесный і славный.
Того народа мы вірны діти
Будеме его славу хранити.*

Але поклав Павлович на білий аркуш паперя пару тижни перед своїм відходом до вічності в 1900 році і такы трывожно-смутны рядкы:

Із сердоболієм замічаем, што дакотрі люде, які причисляються до інтелігенції, одрікаються од себе, забывають якої страны они діти, жыют чужым умом, вдохновляються в своїх діях презирством до своего народа, не вірні своїм матерям і отцам; забывають кто они кров із крови, кіст із кости, бо поклоняються чужой правді.

По діагнозі такой страшной хвороты могли бы мы сьміло позвідати ся неєдного Русина з Ужгорода, Мукачова і Хусту:

— Ци не актуальны тоты смутны слова Александра Павловича і для нашой эпохи? Коли многы вчены люде одорвали ся од благородного русинского дерева і впали на землю як погнилячены або поточены черваками ябка, котры істория высыпле на сьмітник.

Зато радујме ся, што холем в цивілізованій европейській державі Югославії маот Руснакы богату художественну і лінгвістичну літературу. Бо урожайна земля Войводини дала нашому народу таких прекрасных поетів і белетристів, як Гавриіл Костельник, Янко Фейса і Михайло Ковач, як Дюра Папгаргаи, як Ірина Гарди-Ковачевич і Наталія Дудаш, як інчы талантливы авторы.

Радує нас література і польской Лемковины - творы клясыків Владимира Хыляка і Клавдіі Алексович, творы самобытных поетів Івана Русенка, Якова Дудры, Івана Горошцака, Димитрия Лабики. Та чытаме з насолодов і таких писателів, як драматург Андрий Копча, поеты і публіцисты Петро Трохановскій, Павел Стефановскій, Ярослав Зволінскій, Олена Дуць - Файферова, Володислав Грабан і Ярослав Мерена та інчых наших колегів з Польщы.

Тішыме ся, што Руснакы Словації маот свій кодифікуваний язык, в котрым сут уж виданы першы учебники і творы художественной літературы.

Віриме і мы, Руснакы Підкарпатсой Русі, што і на нашій підбескідській Горниці буде успішні розвивати ся отечественна русинска література.

Хотіл бы я подякувати Пану Предсідательови »Руской Маткы« Михалови Варгови за запрошыня на наш III Сьвітовий Конгрес Русинів, хотіл бы подякувати вштыкым організаторам того великого свята і пожелати нашому Конгресови успішной, дуже результативной работы.

І закінчу своє выступліня словами з єдного мого верша, што має наголовок "Мене горы учыли сьпівати":

*Под Бескидом, у гаю, у гаю,
В милом краю,
Што од нянька маю,
Мальовану сліванку співаю...
Бо ня горы учыли сьпівати,
Бо любити — научила мати,
Бо ми Господь дав*

*русинску душу,
Бо Руснакам я служити мушу.*

Василь Сочка-Боржавин

СУСАННА МИХАЛЯЦКІ

НАЦИОНАЛЬНІСТ В АВТОБУСІ (ДОПИС З АМЕРИКИ)

Є година шеста сорок пят вечером. Лем што сіла ем собі при віконці автобуса, котрым такой штоденні іжджу з Нью Джерзі (де мешкам) до Нью Йорку (де роблю свої історично-політычны баданя) До сярэдзіны напхало ся гарді народа. Пересічны, змучены і спочены, але гарді позбераны урядники втиснули ся до сярэдзіны разам зо мною. Ден ся кінчыт. Вшыткы іхают домів. Свої актывочкы і протывдошовый одяг потыскали на полічкы выжше сіджынь і летят — глядают за остатніма вільныма місцяма. В автобусі робит ся барз тепло а віконця заходят паром. До фраса — подумала ем — гнеска ся за вікном не наобзерам нічога! Жаль, бо в тым чудовым місті є на што "поцеприти ся". Выглядає што в місце того заберу ся за чытаня *Бесіды*. Не знам кілко прочытам, бо іде мі тото як кров з носа, але хоцкы спрібую. Осторожні сігам за *Бесідом* до мойой торбы. Не хочу дйтхнути Япончыка (по правді не знам одкаль він є — выглядає на східнього чловека), котрый тепер сідит при мі. Він барз гарді (і дорого) позбераний і чытат *The New York Times* — газету популярну медже осьвіченыма і політычні розознаныма людми.

Так ці інакше, моя *Бесіда* чекат і треба забыти о тым чловеку і зачати мучыти свій язык. Заберам ся до работы. "Вы..о..на..чы..ти" — што, што??? Што то значыт? Не знам того слова! Іду дальше. "Пе..ре..о..на..чы..ти" — што, што? Якій чорт? Лем бы ся "оначыли" заедно. Ніч не розумію! Тот язык якысій таікй чудний! Не можут писати по англійскы? То дуже легше і язык тот є медженародным. А гев што маме. Так дуже долгых слів і до того іщы сентенціі тягнут ся по дві - три леніі. Та ніч. Зберам вшыткы силы і дальше натыскам. Най знають што і я за своїм три-

мам. А ту нікому повідати не треба, што зберіганя свойого неє легке.

"Перепрашам, тото, што чытате, то ваша рідна мова?" Підношу голову. То мій гарді позбераний японскій сусід бесідує до мене. Смотте ся! Тепер прызерам ся му ліпше. Ма деси двадцет пару років і в його голосі чути міцний чужый акцент. Через голову перелетіла мі думка — то дост дивне, в Америці "не-білы" люде сут тыма, котры найчастійше вказуют свое етнічне походжыня інчыым. Свої звычайі, культуру, релігію, тыпове іджыня. Одяг не трымают лем для себе, але представляют вшыткым охочым тото відіти. З другой страны, Американці европейского походжыня переважні сут представляны як члены "білых люди" і тото властвіві ніч не значыт! Білий — кого занімає білий чловека? Япончыкы зо своїма самураями, літаючыма створама і іоджільяма — то штосі! А ці властвіві жытя і вартості білых і не-білых сут так ріжны, што кольор скоры може быти одповідным вказівком походжыня? І прошу, гев маме "біло выглядаючого" Япончыка, котрый зьвідує ся про етнічне походжыня білой европейской Американкы.

Одповідам на його зьвіданя: "Чытам трімісячник печатаний через моіх краян в Европі. Называе себе Лемкама а званя нашой рідной землі є Лемковина. "Де властвіві є тотта Лемковина?" — зьвідує ся мій сусід. І як йому одповісти на тото? Ці він хоцкы буде знал де сут Карпаты? Штосі ся мі здає, же він не розріжніл бы Лемків од Марсіян. Уж мі перелетіла через голову "чудова" одповід: "Лемковина находит ся на Марсі, а Лемкы то поправді поперебераны Марсіяне". Та вкусила ем ся в язык і гарді ем одповіла: "Лемковина находит ся в Карпатах, в полудньово-східнім куті Польщы... знате, во Східній Европі. Япончык мудрі і зо зрозумліньом покывал головою. Ці він на правду буде знал де тотта Лемковина є? Америанскы школы барз мало вчат географіі, але

правдоподібні в його вітчызні предмету того вчат на высокым рівні. Я знам де Лемковина є лем зато, што была ем там. Очевідні не мам понятя де властвіві є Марс.

Вертам до *Бесіды*. Зас тото саме страплія: ііі... ииі... быы. Най то сьніг скурит! Чом то еден язык потрібує тілко букв на запісаня так подібных звуків? І чом то в лемківскым найтти мож декотры польскы ці українскы слова — а нияк неє англійскых? Англійска мова має барз дуже гардых, добрі выглядаючых і звучачых слів! І што найважнійше — я уж знам і вшыткы. Не мусіла бым ся нічога нового вчыти. Ой, Боже-ж мій, Боже! Вікно дальше запаруване, а до того автобус стоіт. Хыбаль віхали сме в корок. Чытаня чытаньом, але чом бы не побесідувати іщы з тым Японцьом. Звертам ся до нього.

"Вычувам, што бесідуєте з чужым акцентом. Одкаль походите?". "Походжу з Японіі" — одповідат мі якіси не барз охочо. Потім додає іщы не до повторіня званя його рідной місцевості, котре звучыт як... карамболь. "О, так. Я знам де то є!" — одповідам побуджена. Він еднак якіси не є захоплений?! О хвильку пізнійше Японец смотрит ся в мою *Бесіду* і повідат: "То є барз інтэресуючо выглядаючий язык". "Писаний кірилицьом" — доповідам. Тепер він зас мудрі і зо зрозумліньом покывал головою. Там, в тій не до повторіня місцевості в Японіі, мусят мати барз добры школы, коли він знає такы річы. "Вы очевідні знате тот язык перфектні". То не было з його страны зьвіданя а скорійше стверджыня факту. Я зо своей страны не могла ем го завести. Як прецін можу писати ся до якысой етнічной групы не знаючы ей языка? "Очевідні!" — одповідам, чекаючы на грім з ясного неба, котрый забил бы мя за тото цыганство. Та Бог стерпіл. Подумала ем сой, што може кара прыіде пізнійше і до нашого автобуса, в місце де я сіджу, вдарит якісе велике тягарове авто. Ніч такого ся не выдарило, а і автобус в кінці зачал

помалы іхати. І з вікна зачала сходити пара. Чудо якысе.

Зас вернула ём до чытаня. Перше слово... друге... трэце... і наступне, наступне. Тот допис іде мі дост скоро. Розумію барз дуже слів і розумію ідею цілого допису. *Коли мы не хочеме быти нима — они станут ся нами.* Добры подумане, але мы не такы дурны за якых нас мают. Гев, в Америці тіж сила Лемків роджых над Саном, котры "лем" ніколи не повідыт.

Так, чытам тот допис і уж мі ся здае, што по-правді — лемківскій знам такой перфектні.

Треба іти до наступнаго допису. Коли хочу перевернути картку, штосі ю тримат. То палец "мойого" Японця вказуе на слово посередині страны. Нараз чую од нього: "А тото, прикладово, то што значыт?". Смотте ся! Тото слово, гев, значыт... До фраса! Як раз того слова не знам! Штобы заробити дакус часу, зьвідую ся як дурнаго: "Тото слово? "Є, є, тото!" Тіж собі выбрал. Бодай бы його шлябан трафил! Слово велічезне, певно з десят букв і в середині мае ішы тоты "ї", "и". Лечу скоріцько через цілу сентенцію. Не помагат. Не розумію тіж іных слів. Петре, што то за редагуваня? Одкаль ты береш таку колекцію дивных слів? В паніці чытам слово напечатане ниже того, котре хоче знати Япончык. "Уця, уця", мій Боже, тото слово значыт "уця". Скоріцько бесідію мойому сусідови же тото слово означат уцю. Він зас кыват головою, выразні захопленый мойом лінгвістичном осьвітом.

Чекайте! Коли буде мій прыстанок? Вызерам через уж тепер чысте вікно. Ішы гардый кавальчык треба іхати. Пришло мі до головы зачыпیتی Японця о його рідный язык. "А вы добры знате японьску мову?" "Так, добры" — одповіл найкоротше як лем міг і барз сухо. Хыбаль не хоче о тым бесідувати. І ніхто його не примусит. Выразні для одверніня конвєрсаціі, мій сусід зьвідуе ся скоро: "Оповіджте, прошу, штосі веце о Лемках". Двараз о тото просити мене не треба. Не вхо-

дзячы глыбоко в історію, оповідам о переселінях, народных і релігійных поділах. Ци то напавду є рік 1995? Ци я сіджу в автобусі заповненым змученыма і такой сплячыма мшканцяма Нью Джерзі? Ци я напавду розповідам Япончыкови о Лемках і він ішы не спит? Так, то правда. І він до того заінтєресуваний мойом розповідю! Зворушена до глыбыны, продолжам. Бесідую о тым часі, коли мешкала ём на Лемковині, о моіх там пережытях. Дальше додаю, што быти "лем" білом Американком не старчыт. Треба утримувати звязок зо свойом етнічном групом. Треба зберігати свое походжыня, тримати ся свого коріня!

Скінчывшы тоту "патрыотычну проповід" звертам ся до Японця, чекаючы, што він (будучы Американцьом чужого походжыня) зрозуміе мій сентимент і підопре його своїма пережытями. Зьвідую ся його о Японію, його вітчызну. Він єднак не барз хоче бесідувати о своїм краю. Видно, што тота тема його не занимат. Прібую ішы раз. Не буде радил о тым, хоцьбыс робил не знатя што! По якысым часі одзыват ся так: "Вас барз занимат ваше походжыня!" Мене тото поразило. Я, котра складам букву до буквы чытаючы по лемківскы, я ём етнічна? "Напавду выглядам на етнічні зангажувану особу?" - зьвідую ся сусіда. "О, так! Прецін знате свою історію, язык, поіхали сте мешкати там, де вашы краяне жыют. Коли бесідуете о тых вашых Лемках, барз ся зворушате". "А ци вас не занимат ваше походжыня, ци не дбате о ваше коріня?" — атакую Японця. І тепер виджу задоволенія і неждану гордіст на лиці мойого сусіда, коли мі одповідат: "Но, не дбам!" І дальше додае свойом тязко звучачом англійском мовом: "Я бесідую лем по англійскы, як вышыткы правдывы Американці — до котрых і я прыналежу. Я буду мал американску жену!" І зачал усьміхати ся од уха до уха і такой притуляти ся до мене. Скоріцько посмотріла ём ся через вікно. Добры што мій прыстанок є наступный. **СМ**

✉ Л ✉ И ✉ С ✉ Т ✉ Ы ✉

Мож взяти чловека з гір, але не горы з чловека

Сердечні Вам дякусьме за красній подарок — поезіі для діти »Мамко, куп мі книжку«.

Барз ся мі Ваша селекція подабат. Тішу ся же хтосі дбат о нашу культуру і же Вы сте єдном з тых осіб.

Тоты вершы тягают мене назад в нашы красны горы, бо — "Мож взяти чловека з гір, але не горы з чловека!"

*Жычу Вам творческой осе-
ни і доброго здравя.*

**Михалина Михалыца
Кліфтон — Америка**

ЖЕРТВУЮТ ДЛЯ РУСКОЙ БУРСЫ

10. Олесневич М. (Громадка)	15,00
11. Зволіньскій Я. (Кошалін)	50,00
12. Слота В. (Варшава)	20,00
13. Слезьон Д. (Ополе)	100,00
14. Пєрегрим А. (Смерековец)	10,00
15. Васильчак М. (Овчары)	50,00
16. Косовскій Ш. (Лігніця)	300,00
17. Косовскій В. (Лігніця)	300,00
18. Біскуп Р. (Хелм к/Клемб.)	30,00
19. Парафія Православна
в Студзьонках (впл.І.О)	180,00
20. Дидак Ш. (Голя к/Любіна)	50,00
21. Дутка О. (Лосі к/Горлиц)	30,00
22. Зволіньскій В. (Тожим)	20,00
23. Сандович М. (Варшава)	50,00
24. Гамбаль Б. (Краків)	50,00
25. Хомяк О.і Я. (Горлиці)	100,00

**Сердечні дякусьме
— Боже заплаті!**

**Заряд »Руской Бурсы«
в Горлицях**

Наше конто:
Bank Przemysłowo - Handlowy
o/Gorlice Nr 324816 - 53556 - 132
z dop. Stowarzyszenie »Ruska
Bursa«

Janusz Rieger, "Słownictwo i nazewnictwo lemkowski", Wydawnictwo Naukowe >Semper<, Warszawa 1995

...І зас нам на стіл (не лем на полицку) трафіла не лебо яка книга. І за розміром і за змістом. І до того наукова, — отже мусит быти добра.

І, заправды, корысна то книжка, передовшыткым для нас, Лемків, хоц преці найменше з думком о нас писана. Автор не мал такого заміру ани обовязку. Не смотрячы на то, офірувал нам велику приемніст і — як повідам — хосен. Бо словесніст наша гине в очах, мы зас сами, хоц не раз маме велькы душы, не годни сме тому достаточні протидіяти. Хоронити зас для книжки, для музею — не маме ану часу, ани пінязи. Тото барз потрібне, але "тото" мают лем они, то значыт — они. Мусят з тым штоси робити, кед мают. І пишут і роблят. І барз добрі же роблят, хоц не завсе добрі.

Автор видит в лемківській бесіді барз дуже запожычынь м.ін. польскых і словацкых. Відоме, в сусідуючых зо собом языках сут взаімны запожычыня, але в однінім припадку не вшытко є так, як видит Автор. Позволил ем сой взяти до рук так величезну і цінну працю як *Словарь древнерусского языка* І. Срезневского і вынотувати такы, уважаны за походячы од словацкых ци польскых, слова:

елень - жаждеть елень къ источьникомъ водньимъ;

піняз(ь) - прінесоша ємоу пінязь;

тета - теті нашеи оумерьшии;

хыжа - въ хыжи затворься за піта многа;

туній - тунєю милостію просил ю.

То лем пару примірів. Над вшыткыма не годни сме ся ту затримувати, а уж напевно над такыма як **драга, страна, здравя**. Брак сїдньославянского, в тым українского полногососу, не мусит быти і не є польскым ани словацкым впливом. То прикмета старославянщыны. Полногосол пришол до лемківского дуже пізнійше, в тым і за посередництвом тисячлітніх релігійных звязків (ту мае застосуваня — в однесію до інчой квестіі — выповід Професора: "...*у-тowa taka szerzyła się...*"), і не мусит быти і не є визначником выхідной приналежности лемківского до сїдньославянскых языків.

Звїдал ем Професора (был в мене) як видит проблем збіжности твердых кінцівок в языку сербо-хорватскым і лемківскым однісі такых, безсперечні найстаршых през човека присвоєных слів: **ден - dan, камін - kamen, поломін - plamen (оген то штоправда - vatra(!), але тіж дашто підповідат), коли во вшыткых окружаючых нас тепер языках сут мягкы кінцівки: день, деї, dzień** і так дале. Повіл же то *wtórne*. Певно! Коли і Професор уважат же Лемкы пришли на свое місце в XV столітю, коли **абсолютні** не можут быти потомками Склявінів Йорданеса і Прокопа з Кесаріі (то штоправда уж не слова Професора), "мусит" быти "втурне".

Лишу еднак увагы до вступных статей. Більше їх мам, і такой хыбаль барже компетентных, в однесію до части словникової. Вынотувал ем сой їх зо двїста, не знам кілко ся мі ту змістит. Жебы легше было розуміти увагы, конечным є хоцбы коротко привести інформаційну структуру словника. Отже скорочыня: Ł - то ціла Лемковина (так бесїдувала), ŁP - Лемковина "польска", ŁS - "словацка", ŁP1, ŁP2, ŁP3; ŁS1, ŁS2, ŁS3 - част західня, серединна і східня. Скорочынь назв сіл не буду приводил, бо то за долгій список, подам їх коли буде треба. І так:

bajusy 'waşy' знаны сут на Ł, то чом басы 'basy (basetta)' лем в Шаришскым Щавнику? Шкода што някій інформатор не подал Професорови слова "басчата", або "малы басы" - мал бы товды цілком порядну "басетлю".

blysko 'blisko' записал Професор в Усто (sic!), *blisko* в Ладоміровій,

blisko в Шаришскым Ястрябю, але найбарже поширеной на ŁP форми **blysko** не записал никде;

kupaty (sia) 'karać (sie)', **lubyty** 'kochać, lubić', **kuriatyna** 'kurze mięso', **kurwa** 'kobieta lekkich obyczajów'. Ту треба пояснити што за словником *купали* ся лем Шаришскым Ястрябю, *любили* ся лем в Білянці, *курятину* іли лем в Тыличу, зато *курвы* занотувано аж в пятох місцевостях. В тым аспекті неконсеквенция выступує в словнику запоряд. Слова загальні знаны одчитати мож як локальны, зас варіантовы формы фігурують як загальні выступуючы, на пр.: **kilko** 'ile' Ł; форм *kiwko, kińko*, шыроко выступуючых ся не подає. Зас: **wolos** 'włos', **zbior. wolosia** сут в ŁP2-3, ŁS 2-3. А для приміру ŁP1 (західня Лемковина) - як? Може *клякы*?

Барз інтересуючы сут в словнику деякы польскы "тлумачыня", як:

kliszcz - 'owcza wesz', **kłopot** - 'kłótnia', **opałaty** - 'czyścić (wiałć) zboże za pomocą opałki, prokincza - 'miejsce opruszczone przy koszeniu', **rubec** - 'trok u fartucha', **sukaty** - 'skrecać (nitki, sznurerek)', **sytce** - 'szmatka do cedzenia mleka', **zmitky** - 'rzeczy do wyrzucenia'. То лем жмыт того роду особливости.

Не треба быти славїстом жебы зауважыти, што в парі **rozmetaty** - 'rozrzucać' є ріжниця граматычної формы (або **rozmituwaty**, або 'rozrzucić'), што хоц *kit miawczyt*, інфінітивна форма повинна звучати **miawczaty**, а не **miawczyty**. Видит ся мі тіж што кед помічено під єдным гослом **włeczy włec'** і **woloczuty**, при тій другій формі повинно быти поясніня ('włóczyć'), бо дахто годен подумати што Автор того не розріжнят.

В словнику озагальнено кінцівку приметників в формі **-ыј**, хоц на ŁP бесїдуют так лем в приграничу. Дакому добрі бы было знати де выступлювало **-ыј**, ци кінц. не йотуваны.

Добрі бы было знати і тото — одкале Професор взял слово **stowp** 'stóp, słupek (w ogrodzeniu, w płocie)', кед ани еден інформатор му такой формы не подає. Може зо словника українского? А може то в друку омылка? Як **blysko, dychtyško**? Чом попри формах **świató, swit, toptaty** не нашли ся шыроко хіснуваны **śwato, świt, doptaty**? Чом...

Є іщы дуже "чом", але неє місця. Остало го лем на тілко, жебы — вшытко єдно — подякувати за труд. Того не доцінити не мож.

Петро Трохановскій

НАРОДНЫ НОВИНКЫ

КУЛЬТУРНО - СПОЛОЧЕНСЬКЫЙ ТЫЖДЕНІК
РУСИНІВ СЛОВЕНСЬКА

KULTÚRNO - SPOLOČENSKÝ TYŽDENÍK
RUSINOV SLOVENSKA

річник III, ч. 48

1. децембра 1993

ціна 2 коруны

Русины Словенська - прияты до европської федерації "Maison de Pays"

19.-21. новембра 1993 року в місті Антіб, части Жуан ле Пен на французській рівері была европська стріча, в рамках котрой за тоты три дні было засіданя приправного выбору, колоквиум і установчий конгрес. На вышиткых трьох акціях взяла участь і двойчленна делегация Русинської оброды, в котрій были Василь Турок (председа) і Ярослав Сисак. Русинам зо Словенська на тій европській стрічі ся дістало высокого оцініня, бо там были не лем позваны, але через Русинську оброду стали ся закладаючіма членами европської федерації "Maison de Pays" (Дому земель) а председа координачного выбору Русинської оброды і председа інтер-регіонального выбору Світового конгресу Русинів Василь Турок ся став членом выбору новой европської організації народностных меншын. З центральной і выходной Европы на тій стрічі были

лем представителі Русинів Словенська і Мадяре Словенська. Засіданя выбору новой організації буде два раз до рока, засіданя рады каждый рік а конгрес раз за три рокы. Найближше засіданя Рады европської федерації Дому земель буде на будучій рік у Бретонську (Франція), потім в Ірську в 1995 році а конгрес в каталанськім центрі Барселона (Шпанелсько) 1996 року. На вышиткы тоты акції є позваний член выбору споминаной організації В. Турок і далшы членове Русинської оброды як членове делегации. Русинська оброда, як колективный член, вступила до европської федерації "Maison de Pays" і творить часть той федерації під назвов "Pays Ruten de Slovaquie" (Шырший письмовый матеріял о тій европській стрічі і документи федерації "Maison de Pays" принесеме в далшій чіслі наших новинок).

-83-

Intervenants au colloque

Jean-marc BECKER (Moselle Francique)
Pierrette BERENGIER (Pays d'Oc - Provence)
Zesar BIEC ARBUFS (Aragon)
Paul CASTELA (Pays d'Oc - Provence)
Anna-Vari CHAPALAIN
(Bureau Européen pour les langues les moins répandues)
Jean-Luc DOMENGE (Pays d'Oc - Provence)
François FERENCYÓRÓS (Hongrie)
Marie-Louise COURDON (Pays d'Oc - Provence)
Christian GUYONVARCH (Parlement Européen)
Henri HOSTERT (Luxembourg)
Philippe LANGEVIN (Pays d'Oc - Provence)
Pierre L.F. MOINE (Bretagne)
Alessandro MONTEIJO (Frioul)
Jean Michel NOVERO (Piémont)
Liam O GUINNEAGAIN (Irlande)
Daniel RIFA (Pays d'Oc - Languedoc)
Vasil TUROK-HETES (Rusyn de Slovaquie)
Jordi VENTURA (Catalogne)
Liuwe H. WESTRA (Frise)
Joe WILSON (Pays de Galles, Parlement Européen)
Dr Franci ZWITTER (Slovene)

Le Comité d'Initiative pour une Fédération Européenne des Maisons de Pays

vous prie de bien vouloir honorer de votre présence le Colloque

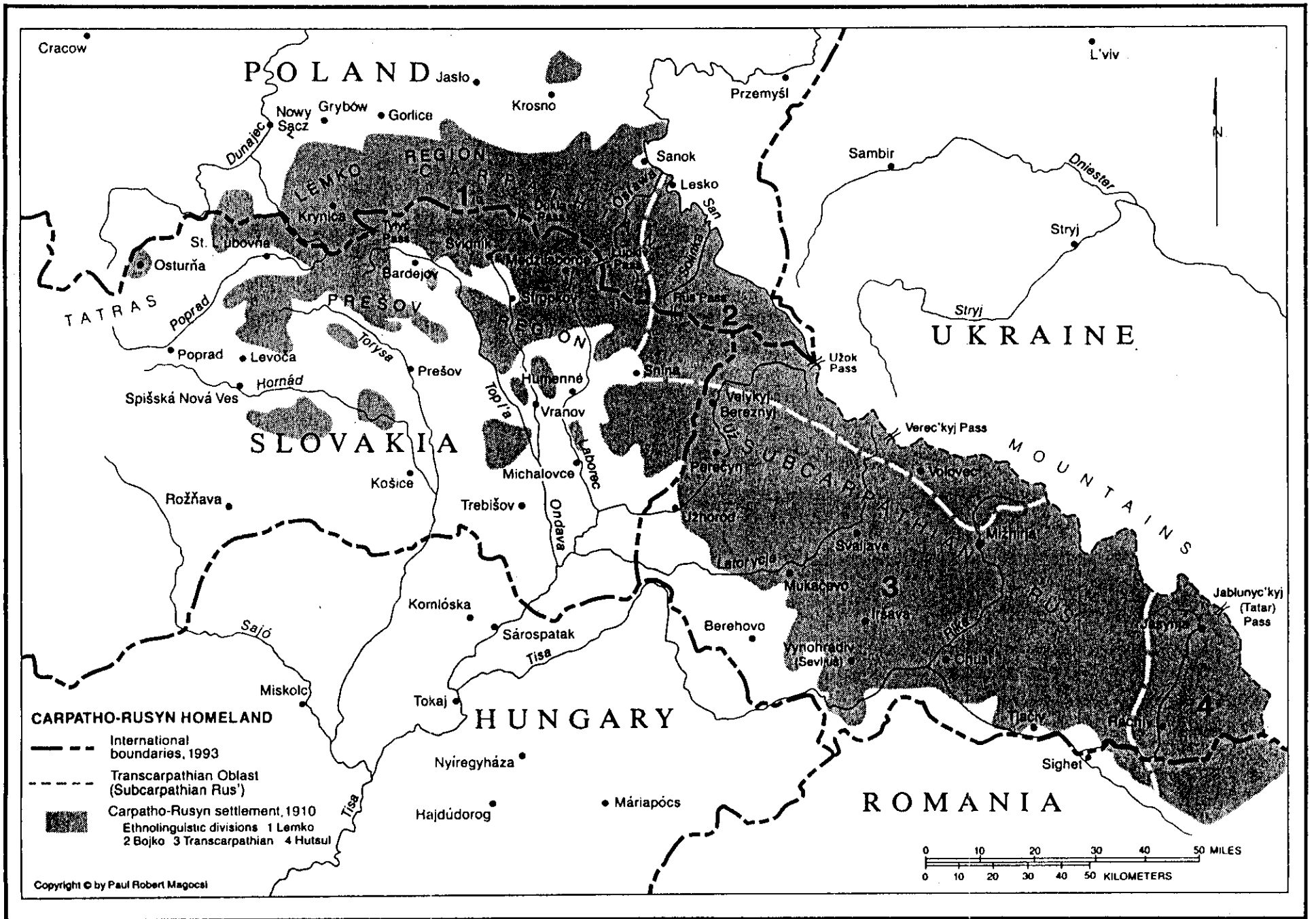
Des Identités vivantes pour l'avenir de l'Europe et des Régions

*qui aura lieu le Samedi 20 novembre 1993
au Palais des Congrès d'Antibes-Juan-les-Pins de 9h à 12h30 et
de 14h30 à 18h30*

*Cette manifestation sera clôturée par un apéritif d'honneur dans le hall
du Palais des Congrès à 19h*

*Rencontre Européenne placée sous le Patronage de
Mme Catherine Lalumière
Secrétaire Générale du Conseil de l'Europe*

- Офіціалне позваня на колоквиум в Антіб (Франція), котре там было 20. новембра 1993 під патронатом Генеральной тайомничкы Рады Европы пані Катерін Лалумієр і, як видно з позваня, меджі выступаючіма був тыж председа Русинської оброды Василь Турок.

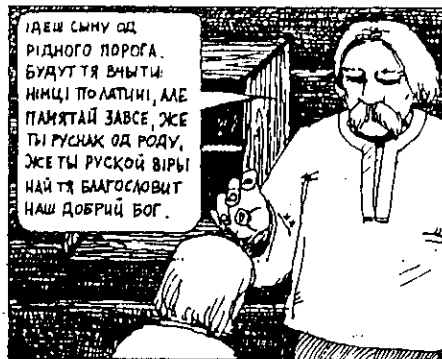
САВКОВА СЛАВА

УСТУП 2 - РІК 1631

...НО ИЗБАВИ НАС
ОД ЛУКАВАГО."

А ТЕПЕР ЧАС СПАТИ.
ЗАМІН МУСИМЕ СТАТИ
О СВІТАННЮ. ДАЛЕКА
ДОРОГА ПЕРЕД
НАМИ.

ІДЕШ СЫНУ ОД
РІДНОГО ПОРОГА.
БУДУТ ТЯ ВМЫТИ:
НІМЦІ ПО ЛАТИНІ, АЛЕ
ПАМ'ЯТАЙ ЗАВСЕ, ЖЕ
ТІ РУСНАК ОД РОДУ,
ЖЕ ТІ РУСКОЇ ВІРЫ
НАЙ ТЯ БЛАГОСЛОВИТ
НАШ ДОБРИЙ БОГ.

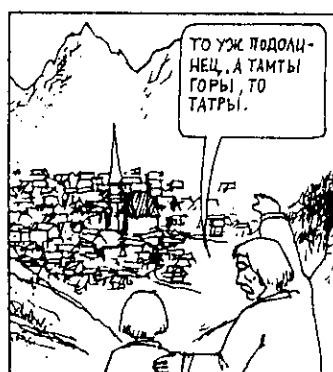

ПІДЕМО НА ТВА -
РОЖЕЦ. ТАДИ
БЛИЖЕ ЯК ЧЕРЕЗ
ЗБОРОВУ.

ВЫ УЖ
ЛІПШЕ ЗНА-
ТЕ, НЯНЮ.

ОСТАВАЙ ЗДРАВІЙ
РІДНИЙ СТЕБНИКУ ...

ТО УЖ ПОДОЛИ-
НЕЦ, А ТАМТІ
ГОРЬ, ТО
ТАТРЬ.

EMPFEHLUNG VON HERR RAKOCSI?!
ANDREAS SAVKA - RUTHENUS, ORTHODOXS.
JA, JA, GUT, GUT!*

НЯНЮ, ЯК
ОНИ ЧУДАЧНІ
БЕСІДУЮТ...

РІЖНИ СУГ НА СВІТІ БЕ-
СІДІ, РІЖНИ ВІРЫ,
А СЕРЕД НИХ І НАША, НАЙ-
КРАШІВА. ЗАТО НАДКРАШІВА,
ЖЕ НАША. НЕ ЗАБУДЕШ
О ТЫМ АНДРІЮ,
СЫНУ МІЙ?!

ВЕРТАЙТЕ З БОГОМ
НЯНЮ. І БУДЕТЕ СПО-
КІНИ. Я ЗНАМ-ХТО Я!

*Empfehlung von Herr Rakocsi?! Andreas Savka - Ruthenus, Orthodoxs. Ja, ja, gut, gut! (по німецьки)
- Рекомендация од пана Ракочі?! Андриі Савка - Русин, православний. Так, так, добрі, добрі!
В XVII століттю Подолінець был ішы в більшоости заселений через Німців. Окрем того жыли там
Словакы, Мадяре, Полякы і Руснакы. В околничных селлах замешкували Руснакы.

Лемківська Ластівочка

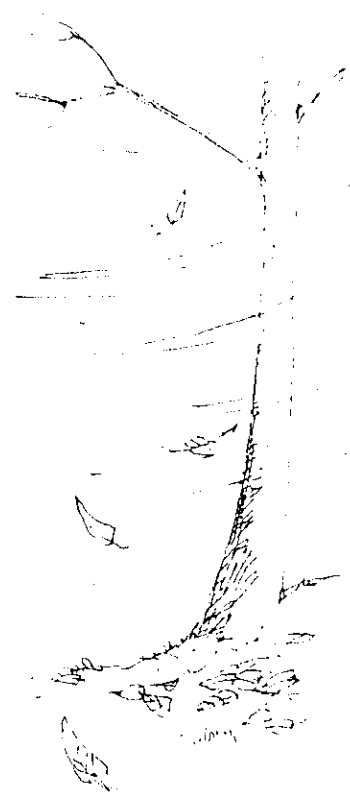
№ 3 ☺ ЧАСОПИС ДЛЯ ДІТИ І МОЛОДЕЖИ ☺ 1995

МИХАЛ КОВАЧ

Вітер і тополя

Серед рівнини, на пустым полю,
бавил ся вітер з білом топольом.
Вершок їй згынал, конарі дрылял,
листочкы зрывал і так їй сьпівал:
— Іде нам, сестро, осін з далека,
одіня красне з дерев зоблікат.
Піде з вітрами і твоя шата,
доц ю осінній шмарит до блата.
Спати покладе горы і поля
і тебе, сестро, біла топольо.
Землю нам чорну закрьє листьом,
зиму прижене в наше обійстя.
Лем я остану, сестричко мила,
з тобом плакати, топольо біла.

Тополя біла вершком кывала
і так вітрови стиха шептала:
— Хоц мя, братчыку, осін зоблече,
Яр мі зас нову шату облече.
Облече шату, попестит личка,
та зо сну стане твоя сестричка.
Зас заколышеш зелен листочок,
разом вернеме до сьпіваночок.

БАЙКИ ЗО ЗБИРОК ДР МИХАЛА ГЫРЯКА

Монахы і кін

Ходили два монахы по коляді. Люде ім давали, хто што мал: хто зерна, хто прядива. Назберане зерно носили на плечах, вандруючы з валала на валал. Як переходили з тлумаками через ліс, надыбали там запряженого до воза коня, а недалеко было чути когоси рубаючого дырва. Монахам тяжко было нести, порадили ся і зробили так: выпрягли конича, положили на нього свої тлумаки, а еден монах пішол з тым коничатом до монастыре. Другій впряг ся заміст коничате до воза і стоіт. Газда уж приготавил дров і іде гу возови. А што видит? В возі — запряжений монах. Газда йому гварит:

— А они, отче духовний, што ту роблят?

— Та знате — повідат монах — така предивна історія. Я за жытя барз согршыл, та мя Бог так покарал, же мя перемінил на коня, жебы ем в тяжкым труді одпокутувал за свої гріхы. Но а тепер уж мі вышол час, уж ем одпокутувал, та назад ем ся стал чловеком. Та кед хочете, та мя запряжете, та буду вам дальше вірно служыл.

— Та де бы я тото зробил, отче духовний. Най ся помолят за мою грішну душу і най собі ідут з Богом.

Выпраг газда монаха з воза, а впряг ся сам, бо не годен был віз в лісі лишыти.

А тот другій монах пришол з коничатом до монастыря, познимал з него тлумаки і пустил конича домів. Іде конича до двора, а газда вышол наперед нього, та повідат:

— А они, отче духовний, што нового согршыли, же іх зас на коня поставило? Най собі ідут до свого монастыре, я іх не буду запрягал.

І двигнул зо землі сухій кырмак, і выгнал власне конича зо двора.

СЛОВНИЧОК

дрыляти (стор.1) — штуркати, попыхати;
жертвувати (стор.3) — офірувати;
дудлава (стор. 4) — выпорохніла;
стром (стор. 4) — груба част дерева, од коріня до голузи, пень;
прядиво (стор. 6) — материял на полотно, з лену або конопель;
монах (стор. 6) — законник;
монастыр (стор. 6) — місце де мешкают монахы (klasztor);
кырмак (стор.6) — сук, кавалец патыка

ны люде того самого містечка зачали находити подібны дарункы. Вшыткы чудували ся, тішыли і дякували Богу. Тішыл ся тіж і Миколай. Ласкава усъмшка не сходила з його лица. Сирота Миколай, жервуючы свій достаток бідным, приносил ім радіст, а сам был щесливий і задоволеный.

Коли Миколай выріс, не мал уж маєтку — вшытко роздал бідным. Сам він остал сьвященником, а потім епископом. По смерти проголосили його сьвятым.

І так малий хлопчык, Миколай, остал сьвятым Отцьом Миколаіом.

Іде Сьвятий Миколай

І — де Сьвя-тий Ми - ко - лай

з вы - со - ко - го не — ба,

не — се нам да — рун — кы,

я - кы ко - му тре — ба,

гар - діць - кы, гар - діць - кы

2. Малы ангеликы Йому помагают,
Там де гречны діти,
там они вступляют
Частіцько, частіцько.
3. То-ж то втіха, радіст
всім велика буде,
Як Сьвятий Миколай
о нас не забуде;
Вшыткых нас, вшыткых нас.

П. МУРЯНКА

Заячык Зубачык і медвід Бурмило

Од часу, коли медвід Бурмило vyrатувал заячыка Зубачыка з лисчиных пазурів, стали ся они нероздільныма приятелями. Разом вандрували, під єдным смереком лігали спати. Лем час од часу выникала медже нима да-яка дрібна звада, а то лем з той прычыны, же натура - мати придала кождому з осібна інче бытя - жытя. От, напрымір, ідут они попід зелен ліс, попід дубином, а там така зелена, соковита команичка, найліпша в цілых горах Бескідах травичка. Товды заячык повідат:

— Діждий Бурмило хвильочку, поскублю команичкы.

— О, маш тобі — бурмоче Бурмило, — дурницями ся забавлят. Як мож таку паскудь траву жерти?!..

Підут інчий раз до дримучого гаю, а там стрітит ся стара дудлава липа, в котрий завели ся пчолы. Товды Бурмило, сплеснувшы лапами, повідат:

— От, поіме Зубачыку меду!

— Не хочу я твого меду — одповідат заячык, — лем баюсы мі заліпит. До того іщы, як колиси, пчолы можут покусати.

Так заячык одыйде на бік, скрые ся за грубого строма, діжде даж Бурмило наіст ся до потрыску і зас вандруют разом.

Миняют дни, тыжні, місяці. Уж втекло літо, выплакала ся осін, медвежы липы потратили листочки, пожолкла, покорчыла ся заячыкова команичка. Пришла сьніжна задуюва, што і сьвіта Божого не видно.

Легли медвід зо заяцьом під густого смерека, поснули змучены. Заячыкови снала ся смачна команичка, а медведьови мед. Рано пробудило заячыка сонечне проміння, што пробиваючы ся через смерековы голузочки, ясныма іскорками жмуркало на білым змороженым пуху.

— Ставай Бурмило, дост того спаня!

Та Бурмило ани не дыргне. Щыпле заячык медвежу лапу, пищыт му до самого уха, та де

там, — Бурмило як забитий. Окропечні встрашыл ся заячык, выскочыл спід смерека і кричыт:

— Ратууйте, хто можее! Мій Бурмило занеміг, не рушат ся, як нежывий!

— Чого верещыш — заскреготіла сорока з вершка высокої ялиці, — не знаш што медведі цілу зиму сплят? Не бій ся! Прийде весна, обудит ся твій Бурмило.

Втішыл ся заячык, што Бурмило не вмер, але і посмутніл такой. "Як же мі самому перебыти зиму?" — подумал він.

І заправды, тяжко буде заячыкови Зубачыкови перезимувати. Вынесите, діточкы, до ліса пахнячого сіна, позерайте — його команичку сьніг присыпал.

А на яр, на радісну весну вшытко буде як треба. Пробудит ся медвід Бурмило і будут враз з заячыком Зубачыком вандрувати по горах, долинах.

В. СТОЯНОВ

Когут

Ку-ку-ри-кууу!
Гордым кроком я все ходжу
І за собом куркы волжу.
А кед выйду я на пліт —
Виджу такой цілий сьвіт.

Часто своєю сьпіваночку
Сьпівам ззучным голосочком.
Як подвірцьом закокочу, —
Вшыткы отверають очы.

Кед розпушу гребін свій,
Хто лем жывий — бій ся бій.
То відоме і дітворі —
Хто ту газда в нашым дворі.
Ку-ку-ри-кууу!

Кітка

Добрі знате мене вшыткы.
Я прыязна, мила кітка.
Зверха — малы, чуйны ушка,
Зас пазуркы скрыты в пушках.
Мя-у!

Мьно ся по трираз деіно,
Кед гласкате — мі приемно.
Штож, не таю, мам і грішкы,
Люблпо пташкы, а і мышкы.
Мя-у!

Хоц і виджу в нічку темну,
Я не скривджу подаремно.
Та не вартат зарывати —
Годна-м міцно подрапати.
Мя-у!

